

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 08861

GEHEYSHTOT

Abraham Sutzkever

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אברהם סוצקעווער / געהיימטאט

אברהם טוצקעווער

געהיימטאָט

פּאָעמע

תל-אביב, תש"ח-1948

אַרויסגעגעבן דורך פריינד פונעם מחבר
אין צוויי טויזנט צוויייהונדערט עקזעמפלאַרן

ABRAHAM SUTZKEVER / GEHEYSHTOT

Copyright by Autor
Tel-Aviv, 8, Jad Elijahu

נדפס באַרן־ישׂראל
Printed in Palestine 1948

געדרוקט אין דער קאַאָפּעראַטיווער דרוקעריי „אחדות“, תל־אביב
הילע — מ. וואַראַבייטשיק

פ א ר ל י ד

דו מאַרגנקינד, פאַרוועבט אין צייט און רוים,
אין אָפשיין פון מזבח־ליכט באַפאַרבן —
וואַלסט ניט באַלעבט די שטערן מיט דיין טרוים,
ווען אונדזער דור וואַלט ניט געווען דער קרבן
פאַר אַל דיין לעבעדיקער פרייד אין טעג
פאַרהוילענע ווי ניט־דערגרייכטע שטראַלן.
אויס מענטשן־אויגן מיניעט זיך אַ שטעג
אַרויף־אַרויף דורך זוניקע קריסטאַלן,
און זעט מיט אַפּלען, זעאיקער פון טויט,
דיין יעדער טואונג איינגעקריצט אין דויער,
גאולה־וואונדער וואָס דיין ווילן בויט
פון וועלטן־וויי און רעגנבויגנס טרויער.

נאַר אויפן זעלבן שטעג אָן מורא שפּרייז
אַראָפּ-אַראָפּ, אין נעכטנס טיפע שלונדן.
אַנטפלעקעריש צעוויקל איך, באַווייז
געשטאַלטן היינטיקע, וואָס ניט פאַרשוואונדן
אין דער געדעכעניש פון צייט. מיין קינד,
עס טיילט אונדז אָפּ אַ שטח וואָס פאַראייניקט.
איך לעב אויך דענצמאָל ווען דו זאָגסט אַ צינד,
ווייל קיינער האָט מיין לעבן ניט פאַרקלייניקט.
איך לעב! מיר איז באַשערט געווען צו זיין
אַ גרויזיק־שטילער לאַקערדיקער עדות
פון פיין, וואָס מוז פאַרוואַנדלען זיך אין שיין.
פאַרנעמסטו דורך אַ וואַלקן ווען איך רייך עס?
דו מאַרגנקינד! קום נענטער און איך וועל
פון ווערטער־פאַרבן מאַלן דיר אַ ווינקל
פאַרנאָגלט אין דער וואַר. און זאָל ס'געמעל
אין דייע חושים געבן אַ צעפינקל,
אַנטפלעקן די נשמה, ווי אַ קוואַל
אַנטפלעקט דעם אוראַלט ריזלענדיק דורך היילן.
אַ, ווערטער, שאַטנס פון מיין בלוט און גאַל,
איך קלאַמער זיך אָן אייך און פּרואו דערציילן:

געדענקסטו די הארבסטזון, וואָס האָט אירע שפיגען
געשיקט צו פארוועבן די הייזער מיט שריפות?
געדענקסטו די מענטשן אין יענעם באַגינען,
צעשויערט ווי ניט קיין דערקוילעמע עופות?
אין טיגל פון יידפארגאנג האָט זיך געשמאָלצן
אַ זילבערנער לייכטער, אַ קוימען, אַ רינגע,
צעשפליטערטע שויבן, פאַרסאזשעמע האַלצן,
דער שולחור, די בוינע, דער צאָרן, די שנאה,
די ביקס אויפן טורעם, דאָס קינד אינעם וויגל,
און אלע געשטאלטן דערטרונקען אין שפיגל.

דעם טיגלס א שמעלאונג מיין גוף איז געלעגן
 פארשאַטן, ביז נאנט איז געקומען אוקאפנס.
 אי ווייל איבער מיר האָט געציינדלט א רעגן,
 פארשאַטן די בלינדן אין גלאַזיקע טראַפנס?
 אי ווייל ס'האָט א חלום טאָטוילן מיין ראיה
 אדורכשניידן שיכטן, באַזינגען די וואַרקייט?
 עס האָבן די גלידער געעפנט א וויע
 צו זען אין די לידן א בלענדיקע קלאַרקייט.
 מיט גלאַז אין טשוּפרינגע ווי גליווערים קאלטע
 האָבן איך זיך געשאַרט דורך די געסקעס די אלטע.

צווייפטיקע קללה, ווער האָט דיך געבעטן
 זיך ליסטיק פארשטעלן אין געטלעכן שפּליטער?
 אין מיטן דעם פרעגן — א שפּאַנען, א טרעטן,
 ווי טרוקענער בלעטער-געשאַרף אין געוויטער.
 א פרוי שטעלט זיך אָפּ, האָט דערווישט מיך אין קלעם דאָ
 און לעבעדיקם טוליעט די פרוי אויפן אָרעם.
 זי שטרעקט מיר דעם צווייטן: איך בין ניט קיין פרעמדע,
 ווי דו אַזוי רייך און ווי דו אַזוי אָרעם.
 סאַרמאַגסטו קיין אַנדערן, בעסערן וועג ניט —
 אַהער, קום אַרײַן אין געהיימשאַט און פרעג ניט.

וואָס קען איך פאַרלירן? אין בראַנד אַ צענצעמער, פאַוואָליע געהיפּערט אין לייבליקן שווייגן.
וואָס קען דען פאַרלירן אַ לעצמער, אַ לעצמער אויף געסלעך צעשטעלטע ווי גליאיקע שטייגן?
די לופט האָט געבליצט נאָך פאַרשטאַבן מיט פונקטן, צעדריוולט פון קוילן, פון פייגען אַ זאַטע.
די פרוי, שוין אַ זקנה, פאַרויס האָט געהונקען, פאַרהויבן פון ברוק אַ פאַרזשאַווערטע גראַטע און מער איז די זונשיין אויף אונדז מיט געפאַלן, מיר זענען אַראָפּ אין דעם תּהום פון קאַנאַלן.

צו האַסטו געקענט דען אַ מאָל זיך פאַרקלערן אַז דאָ, וואו עס כליופּעט דאָס ברודיקע וואַסער, דער איינציקער אונדז מקום־מקלט זאָל ווערן?
דו וואָלסט יענעם העלזעער אַנרופן שפּאַסער. אַצינד, מיט דער נאַרישער הויט אויף די לענדן, איך שוויים אין געשטאַנק, דורך אַ קלעפּיקן פינצטער אין מויזלאַך־געוועלכן. צו וועמען זיך ווענדן?
אַוואו איז אַן אַפרו, אַ שטערן אַ מינדסטער? ביים שטיין־בלייבן כּוואַליעט דאָס וואַסער אַריבער און כּיכעט אויף מייזישן לשון: מייז ליבער.

זכרון געדענקט ניט ווי לאנג כ'בין געשוואומען
 דורך בלערליי רערן אי ברויטער, אי שמעלער,
 א שעה צי א יאָר? נאָר מיר זענען געקומען
 צו עפעס אַן אַפגעשיידט אַרט ווי אַ קעלער.
 געווען איז עס דאָרטן אַן אַלטער קאַנאַל, וואו
 עס קייטלט זיך מער ניט קיין וואַסער שוין יאָרן.
 ס'באַטויבן גאָר שטימען די דעמפיקע שלוח
 און וואַלקנגראַ נעמען געשטאַלטן זיך קלאַרן
 ווי שאַטנס אַהינטער אַ נעפל פאַרבאַרגן.
 און זי, מיין געברענגערין, גרויס זיי: גוטמאַרגן!

שוואַרצאַפּליגעשטאַלטן באַשאַפּן, באַשמעקן
 דאָס לייב מיינס ווי חיות אַן אַקערשט-געבוירנס.
 און פינגער — באַוועגונגען גראַע, זיי שמרעקן,
 ווייל איטלעכער נישטערט אין מיר זיין פאַרלוירנס.
 — עס לעבן נאָך יידן? קומט דין אַ געווימל:
 ניט שוין זשע געבליבן בלויז צען? (און דאָרט אויבן,
 געזען דורך אַ גראַמע, אויף פּיצעלע הימל,
 עס האָבן אַרומגעלופט זוניקע טויבן.)
 — פון צען — האָט אַן אַטעם געגרייזלט זיך בלזילעך —
 וועט ווערן אַ פּאַלק, אויף להכעיס דעם מולך.

דאָס פאַסיקל טאָגליכט, וואָס פאַלט דורך אַ גראַפֿע,
אַנטרינט ווי אַ גנב אין תּהום פון די רערן.
ביי איינעם אַ שאַטן באַמערק איך אַ לאַטע,
ביים צווייטן — די תּפּילין צעבליט אויפן שטערן.
דערווייל אין דער טונקלעניש גיט אויך אַ בליאַסקל
אַ קינדער־געוויין אונטער קליידער און טיכער
און הינטער דעם ניגון, דעם טרערדיקן בתּיקול —
אַ קינד! — נאָר בעת־מעשה איז קיינער גיט זיכער.
פאַרטייטשט מײן געברענגערין: כ׳האַב פון אַ ברוינעם
דערהערט אַ געצאַפּל, דעם נפש געפונען.

דאָס קינד האָט געבליפּעט. אוועק איז דער עכאַ
געפינען אַ תּיקון אין אַנדערע וועלטן.
— מה טובו — האָט עמעץ געברומט — אהליך.
ווי וואויל עס איז, יעקב, אין דיינע געצעלטן!
און ס׳האַט זיך גיט קיינער דערלויבט אין די רגעים
צו משפּטן, וואָס מיטן קינד וועט געשען דאָ.
אַ האַנט איז געשוואומען פון קאַסמישע ברענגעס,
פאַרוואַנדלט די מענטשן אין לויטער לעגענדע.
אַזוי האָט די וואָר אונטער דר׳ערד מיך באַגענגט,
ווען כ׳האַב מיט געקוילעטער שטאַט זיך געזענגט.

מיר זענען געווען זאלבעצענע אונטערערדיק,
נאָר אימלעכער שאַטן — געחלומט באַזונדער.
די פינצטערניש האָט מיך אַ שניט געמאַן שווערדיק
מיט קופּערנעם אוראַלט, מיט פינצטערן וואונדער.
און ביסלעכווייז האָב איך אין אימלעכן שאַטן
דערשמעקט זיך אַליין — יענעם חלק, וואָס פעלט מיר.
פאַרזוכט זיין מחשבה, אין אים זיך פאַרקנאַטן,
האַט ניט אַזוי סומנע געיאַמערט מיין וועלט מיר,
און האָב איך געבענקט נאָכן סיריוס און וועגאַ —
איז האָט זיי מיין בענקשאפט געבראַכט אין אַ רגע.

און ווי דער שווארצאפל, וואָס האָט בהדרגה
צום הושך זיך צוגעוואוינט, פלינג אים פאַרוואַנדלט
אין ליכט, וואָס באַפענצטערט די שוואַרצע בערלאַנגע,
וואו אַפשיין פון טויזנטער וואַסערלעך וואַנדלט —
אזוי האָט אַן אַנדער מין כוח, אומענדיק,
מיט עקליגעשטאַנק זיך געראַנגלט, געוואַרנג,
צום סוף מיט געוואַלד אים פאַרביטן אויף שטענדיק
אויף ריח פון היישניט אין פרישן פרימאַרגן,
אויף ריח פון פרייטיקצונאַכטסן, פון זעבל,
וואָס איטלעכער האָט נאָך געשפירט אין זיין דרעמל.

די רערן, קאַנאַלן, זיי זענען פאַרשיידן,
געגליבן צו אומוועגן, שלאַכן און שטעגלעך,
מיר וועלן דערפון מיט אַ סדר נאָך ריידן.
געוויינטלעך איז נידעריק ס'וואַסער, אז מעגלעך
„שפאַצירן“. בלויז רעגנצייט הייבט זיך עס העכער
מיט פייפעניש ווי מכשפה־געוואַנגען,
און גיסט זיך אַריבער דורך זייטיקע לעכער
אין „שטורעם־קאַנאַל“, אין דעם גאַרגלדיק־לאַנגן,
צעליארעמט פון אונטער דער הויפט־גאַס דער ברייטסטער.
גאַלאַפּ ווי אַ סטאַדע מיט בופלאַקסן פלייצט ער

און שטאַציק ער דונערט אראָפּ אין אַ צווייטן,
וואָס יאָגט אין וויליע אַרײַן. און אַהויז אים
פאַרשיידענע אָפּצווייגן־רערן באַגלייטן
פון אונטער די שמעלערע געסלעך, וואָס פלוצים,
ביים רעגננאָנג ברענגען זיי אויך אַ צושטייער.
דערביי פליצט אַרײַן פון די זייטיקע הייפן
אַן אייביקער זאָמוז ווי גיהנומדיק פייער,
דערלאַנגט מיט אַ האַמער אַ זעץ אין די שלייפן.
ביינאַכט גייט אַ קלענערער שטראָם, קיים צו הערן,
ווי אַרגלען אַעריסענע בורבלען די רערן.

אַצינד, אַז דו זעסט שוין אַן ערך די קאַנווע
באַלעכט מיט קאַנאַלן, — איז לאַמיר פאַמעלעך
זיך געבן אין קרעטשמע צו אונדז אַ פאַרגנבע,
באַוויזן דיר איטלעכן ווינקעלע וועל איך.
אַזאַ איז דער אונטערער־דיוואַגל: דורך טראַקער,
אַריבער זאַוואַלנע, דערנאָך פאַחוליאַנקע,
און לינקס — צו דער ווינגרי, אַוואַס ס'איז דער מקור
פון וואַנען עס ציען זיך קוועלבעלעך בלאַנקע,
באַקענט מיטן נאָמען „די ווינגרישע קוואַלן“.
פון היגלען דערבייאַיקע טראַפּלען זיי, פאַלן.

אין רער וואו די ווינגרישע קוואלן פארזאמלען
 זיך אלע צוזאמען און זיען זיך שפעטער,
 פארצווייגט אונטער דר'ערד, מיט א סטרוניקן שטאמלען, —
 אַט דאַרמין אין רער פון א דרייפערטל מעטער
 ביים קריצוועג — איז אויסגעחאקט ווי א לבנה
 א לאך אין משוגגענעם באלקן. דורך דאנען
 אריינקריכן קענסטו אן מינדסטער סכנה
 אין ערדענעם אויסגראב און אויסגעגלייכט שפאנען.
 דאָס איז אונדזער אייגן געבויעט מאַלינע,
 מיר „פרייען“ זיך דאָ אונטער פליגל פון שמינה.

ווער זענען דאָס אָבער די „מיר“, וואָס באַוואוינען
 די וואַסער־פּאַלאַצן, איז ווילסטו דאָך וויסן?
 כ'וועל מאַלן באַשיידלעך די אלע פאַרשווינען.
 דערציילן דעם אמת מיט ריינעם געוויסן:
 תש"ג, חודש אלול, כ"ג. ניטאָ מער
 אין ווילנע קיין יידן. די לעצטע טראַנספּאָרטן
 אַוועק, ניט צו קומען, אין האַרבסט־יקן יאַמער.
 איז גדליה דער לערער געשפּרונגען פון דאַרמין,
 א ווינקל געזוכט און אַהערצו גענידערט.
 גענידערט — און מיטן געשטאַנק זיך פאַרברידערט.

אויף מאָרגן — געפונען דאָ איינעם אַ פּאַליע
באַנאַנד מיט זיין מאַמען, דער פּאַנטערקע אַסתר,
פאַרפּלאַכטן בשותפות מיט ביידן זיין דאָליע.
די מאַמע, געניט אין די פינגערע נעסטער,
פלעגט קריכן פון זומפיקער נאַכט אויף דער פּרוי דאָרט
און זאַמלען אין חורבות, אין ליידיקע שטיבלעך
צעטראַטענע בולבע וואָס הפּקר צעשליידערט
און שמוציקע אַרבעט. ווי גינעריש ליבלעך
זי פּלעגט עס דערנאָך אירע מיטמענטשן טיילן!
ס'וועט אויסקומען פיל וועגן איר צו דערציילן.

דערווייל האָט זיך אויבעט געוויזן אַראָנע,
אַ פּליט פון האַמבורג, וואָס רעדט ניט קיין יידיש,
באַטראַכט אונדזער לשון פאַר גרעסטער סכּנה,
און צערטלט אין וואַטע זיין גורל יחידיש.
און איינמאַל — דאָס וואַסער גיט ראַשיק אַ וויקל
(אַ סימן צו אויבן אין שטאַט איז אַ רעגן),
ווי אויף אַ צעשווינדלען מין מאַטאַציקל
פון בואליעס, דערטראַגט אַ פאַרשוין זיך אַנטקעגן.
אַ שפּרונג פונעם זאַטל אַ היציקער זאַגט ער:
— איר קענט מיר ניט, יידן? מיר ליפּמאַן דער דאָקטער!

דערנאך האָט מען אויך אין אַ ווינקל אַ שטילן,
וואָו בלוז פֿון לבנה־מייז טראָגט זיך אַ פֿליעסקען,
געפונען אַ מענטשן געוויקלט אין תפילין
מיט אויסדרוק אַזאַ מין, וואָס מערניט אַ מת קען.
די קאַלטנס פֿאַרזאַטן מיט קאַלך. אַנשטאַט כּגדים —
אין פֿאַרמעט דאָס לייב. ס'איז דער פֿרוש רב נתן.
מסתם האָט אַ מלאך געוויון דעם טור אים
וואָו ערגעץ אין דר'ערד זענען יידן פֿאַרשלאָסן.
די אותיות פֿון פֿאַרמעט — זיי טראָגט ער אין דרויסן,
כאַטש קיינער דערטראַכט זיך ניט וואָס ער איז אויסן.

דערווייל האָט אויך אסתר, וואָס גייט אויף „געיעגן“,
געבראַכט פֿון דער הייך ווי אַ שטראַלכל פֿון גורל
אַ מיידל, געיאָגט אויף די הפּקע וועגן.
איר נאָמען איז דבורל. די זעלביקע דבורל
האָט שפּעטער־צו אונטער אַ גראַמע געפונען
אַ בלינדן. דערנאָך איז געקומען אויך איינע
אַ טראַגיקע פֿרוי, וואָס פֿון קבר אַנטרוגען
מיט שניי־ווייסע האָר. מיר'ן רופן זי קריינע
און ווייטער מיט איר זיך באַקענען פֿיל נענטער.
און איך בין דער צענטער געוועזן, דער צענטער.

די שטאַט איז פאַרזונקען. די וועלט — פאַרקאַפּויערט.
געבליבן אַ צענדליק פאַרגראָבענע טיפּן,
וואָו בלויז אַ פאַרשימלטער אַשמדאי לויערט.
נאָר האָפענונג האָט זיך באַוועגט פאַר די ליפּן
ווי ניט קיין געזעענע רויז... און בסדר
געמאַניעט, געלאָקט מיטן סוד פון קאַלירן,
געעפנט אַ מאַרגן אין מאַרגן. נאָר איידער
מע האָט זי געפרואוּט מיט די פינגער באַרירן —
ניטאָ מער די רויז, ערגעץ פינקלט דערווייטערט,
אַדינטערן טויט, ווי אַ שטערן, און — לייטערט.

דאָס הויז אויף דער ווינגרי איז פאליעס אידייע,
דעם האַרטן טשוונן האָט זיין קאַפּ דורכגעבראַכן.
בטבע אַ שווייגער. דאָך האָט ער די דעה
אויף אַלעמענס טראַגונג. ווייל אימלעכער שכן
פאַרטרויט זיך דעם פאליען, וואָס מאַכט ניט קיין חילוק
פון דעם ביזל יענעם. נאָר מערער ווי אַלע
אַן אויסהער ער אַרבעט, באַגייסטערט און וויליק.
איז מאַלע וואָס ער איז אַ יינגערער — מאַלע!
אַ פאַלק זאַלבעצענט! און עס קענען מיליאָנען
זיין שטויב, און קיין כוח ניט האַבן צו מאַנען...

א פאלק זאלבעצענט! און מיט איינזען און נבד
האט פאליע א פונקציע פארטוילט יעדער איינעם,
צו אויסהילן פינקטלעך ביז קומען די שעה וועט
פון אויסלייז פאר אלע קאנאלענע שכנים.
— דו גדליה, דער לערער, וועסט שרייבן די בראניק
לזכר די קומיקע דורות, טאגטעגלעך.
דו ליפמאן, א דאקטער, מע זאגט פון לאנגאניק,
דו וועסט אונדז פון מחלות פארהיטן ווי מעגלעך.
זיין וואך עס זאל יעדער זיך בארן און קאמען,
זיין וואך, אז דאס טרינקוואסער זאל ניט פארסמען.

און דו, וואס דו קליינסט זיך צו ווערן א מאמע —
האט פאליע בשתיקה געמורמלט אז קריינען,
וועסט האדעווען טאקע דאס קינד וואס מיינ מאמע
געבראכט האט אנוסטן. דו וועסט זיך געוויינען,
וועט שפעטער זיין גרינגער. דער דאקטער וועט גריילעך
דיר העלפן. היינט-מארגן באקומסטו א וויגל,
א פרימוס, א לעמפעלע אייל און א ליילעך,
און מילך וועל איך ברענגען א פוליקן קריגל.
געזאגט איז געזאגט. נאר דעם קינד אין זיין וויטיק
די צערטלעכע האנט פון א מאמען איז נייטיק.

און איר — האָט ער ווייטער גערעדט — פּאָני קרוב,
 גערעדט אז דעם בלינדן וואָס זאָגט ניט זיין נאָמען —
 וועט זיין ביים אַרײַנגאַנג אַ ווענטער, זיין ערוב
 עס זאָלן ניט אַנקומען אומגעריכט שטראַמען
 און שפּילן אַ חתונה. נאָכט וועט איר שלאָפּן,
 פּאַרקערט ווי מיר אלע, און זיין וועט איר אויפיק
 בייטאַג, וועט פאַרדייטן דאָס הויז, לאַמיר האָפּן,
 און האַלטן אין האַנט פון קאַנאַלינעץ דעם דומק.
 ווי נאָר אַ פאַררעכטיקער שאַרף וועט אַ גוי טאָן —
 אַ אי פאַרן הענגעראַט וואָס איב'ל פאַרגרייטן.

דעם פּליט אַראָבע, געשולט אין פינאַנצן,
 האָט פּאָליע באַשטימט ער זאָל ווערן דער מייסטער
 אין אויפקלייבן געלט, עס באַהאַלטן אינגאַנצן
 ביי זיך, אין אַ גרויסן מלונח'שן טייטשער.
 אַהויץ דעם, געקריינט איז ער אויך פאַרן היטער
 פון שפּייזקאָמער. ברויט וועט מען מיען זיך שאַפּן,
 און זאָל ער פאַרטיילן מיט האַנט מיט געניטער,
 דער הונגער זאָל קיינעם פון אונדז ניט פאַרשקלאַפּן.
 צוערשט האָט דער פּליט געספּקט אַ וויילע,
 נאָר איינגעשטימט נאָכדעם אָן פּרעגעכיק, אָן שאלה.

— און איר — האָט זיך פּאַליע געווענדט צו רב נתן,
 באַשטימט וואָס איר ווילט. נאָר דער פּרוש דער גרויזער
 נאָך אַלץ אינעם בלעכענעם פּאַרמעט פּאַרשלאָסן,
 האָט אומגעזען שטיל זיך דעררוקט ווי אַ ווייזער:
 — רבותי, דערלויבט מיר צו זיין אייער שוסטער,
 איך וויל נאָטש מיט עפעס באַהילפיק זיין, דינען.
 און אויסגעהערט האָט מען די רייד ווי אַ מוסטער
 פון מענטשלעכער טריישאַפט, וואָס ניט צו געפינען.
 זיי האָבן איינצייטיק דערפרייט און דערשראָקן.
 מע האָט מיט אַן אַפּשיי געקוקט אויף דעם זקן.

— און דו וועסט אונדז וואַשן די קליידער, די בלוזעס, —
 האָט פּאַליע אַרײַנגעפּלוישט דבורלעך אין אויער, —
 אויב שווער, וועל איך אַהעלפן גערן, מע מוז עס.
 און דו, חבר דינטער, באַזון אונדזער טרויער
 מיט לידער. אַ פּאַלק זאַלבעצענט איז מסתמא
 אַ פּאַלק. ס'וועט מײן מאַמע באַזאָרגן מיט עפן
 און איר — מיטן וואַרעמען ברויט פון נקמה,
 דער קרבן זאַל קיינמאָל די האַק ניט פאַרנעסן.
 אזוי האָט ער, פּאַליע, מיט שגל, באַקלערטקײט,
 פאַרטיילט יעדער איינעם זיין חלק באַשערטקײט.

ווי צווייגן דורך נאכטיקן רעגן באקארשנט,
מיט היימישקייט האָט זיך צעבליט די מאַלינע.
דער היינט האָט ביים נעכטן דעם ווילן געירשנט.
עס איז דאָ אַרײַן אַ תנב'ישע שכינה.
און אפשר געקומען די גילדענע פּאַוע,
צעשפּרייט אירע ווייכע שמאַראַגדענע פּליגל?
און אפשר האָט פּרצ'עם קונצמאַכער זשוואַווע
פאַרכישופּט דאָס הויז מיט אַ לאַמפּ, מיט אַ וויגל?
נאָר וויגל איז וויגל, דאָס פּלעמעלע — ברעניק
און וועלט איז דעם בלאַטיקן מענטש אונטערטעניק.

דער לעצטער עפל

דאס קינד האט געזאגט. ווערליך ליטמאנס טעאריע
פארצייט מען פריש בלוט אים אריינגעבן אייליך.
נאר אסתר זי האלט ניט פון יענעם דאקטאריע
באטש אפגעבן ס'הארץ פארן קינד וואלט זי גרייליך.
עס האט זיך פארעקשנט די רואיקע אסתר,
אז אויב מע וועט דאָרעם אַ ציגעלע פרענגען
וועט ס'קינד פון דער ציגעלעך מילך ווערן פעסטער.
דעם זעלבן פארטאָג איז די פרוי שוין געקראַכן
פון גראַטע אַרויס צו מאַטויקען דעם שכן.

פארדרייט ארום קאפ א געבליומטע פאמשיילע
 האט אסתר אן מורא די גאסן געמאסטן.
 ווי האזנמלייש רויט, ווען עס שמעקט מיט נבלה —
 די שארלאכע זון אויף א דאך א פארראסטן.
 פארבויגייער האבן געצויגן פארצומערט:
 — וואו כאפט מען א יידל? וואו כאפט מען א גראשן?
 עס האבן די ביימער שוין מער ניט געזומערט —
 אין אייגענעם טויען-געפרייר זיך געלאשן.
 און איבער א גאס — א פלאקאט אין געשימער:
 „די שטאדט איזט בעפרייט פאן דען יודען פיר אימער.“

דורך סובאטש, אויף רוזעלע, הינטערן בערגל,
 דערקענט זי איר הייזקע מיט שינדלען באגראזטע.
 ס'צעקרייט זיך א האן מיט א הארבסטיקן גערגל:
 מיט ליב דיר דוין היימישע ערד, באלעבאסטע.
 א זונרויז מיט בלעטער ווי געלינקע פלעמלעך
 פארנייגט זיך דורך פלאנקן-שטאמבעטן פארבלוט.
 דערלעבן — פארשרומפן די יידישע קרעמלעך
 מיט קרעפיקע בלעטער באשימ, ווי א קראַ וואַלט
 ארויסגעפיקט זייערע תפילות, ניגונים.
 דערביי — א מצבה: דער הילצערנער ברונעם.

אַהינטערן ברונעם, באַפּערעמט מיט עפּל,
 איז קענטיק דער בעלמאַנט. אַנטקעגן, ביים פּלאַנקן —
 אַן עפּלבוים גלאַנט מיט אַן איינציקן עפּל,
 וואוּ בליצן ביינאַנטיקע גאַלדיק נאָך זאַנקען.
 אַי האָט זיך דער עפּל פאַרעקשנט מיט העזח
 און וויל ניט אַראָפּ אין די הענט פון פאַרשוועכער?
 עס אַערטלט איר בליק זיינע בעקלעך די ראָזע
 אויף אווייגל פאַרריסן פון אַלעמען העכער.
 נאָר טוט זי גענענען צום עפּל, איז פּאלט ער
 אליין איר אין האַנט ווי אַ קוש אַ אַעשטראַלמער.

באַנאַנד מיטן עפּל — זי היפּערט שוין גיכער
 צום שכן מאַטייקעס געהויקערטער נאַטע.
 אַ קלאַפּ — און די טיר גיט אַ טייל ניט זיכער,
 ס'באַווייזט זיך אַ פּויערל קנייטשוק, האָרבאַטע.
 דאָס פּויערל אַלמ'ט זיך איבער: עסטשאַ!
 און אַסתר דערלאַנגט אים דעם עפּל אַן ווערטער.
 דאָס מיינט: ס'האַט דער בוים נאָך פאַרהיט די ירושה.
 מאַטייקע פאַרשטייט ניט, ער נאַמט אַ פאַרקלערטער.
 נאָר פּאַלד ווערט מען היימיש און אַסתר געמט ריידן.
 די אַלפּע גוטסדיגשאַפט באַנאַרמלט שוין טיידן.

אין כאמע איז טונקל, א קאפעלע העלער
פון אירע בלאַשטאַלענע זשומיקע פליגן.
דער טיש ווערט באַוואַקסן מיט בלינעס אויף טעלער,
און אסתר דערציילט וואָס די צייט האָט פאַרשוויגן.
געהערט אז אויך פאַליע ער לעבט, — האָט דער פּויער
צעשמייכלט זיך אַזש, ווי ער וואָלט מיט זיין שמייכל
געוואָלט פון דער כאַמע פאַרטרייבן דעם טרויער,
און תּיכף באַטרענט מיט אַ גראַדיקן שכל :
קומט ביידע אַהער. אויב דיין זון איז אזא נאָר
ווי פּויער, באַדאַרף אים דער וואַלד, פאַרטיזאַנער...

— זיי וויסן, די וועלט נאָך געהערט צום גערעכטן
(און אסתר דערפילט : זי איז ניט אזוי שמל),
אַדאַמעק, מיין זון, איז געקומען דאָ געכטן
פון פּושטשע, ער דרעמלט פאַרשיט מיט קאַרטאַפּל.
ס'געדויערט ניט לאַנג און דער בלאַנדער אַדאַמעק
איז אויכעט ביים טיש. דער פּוסטויל אין באַליאָווע,
דאָס פנים פאַרוואַקסן, באַוואַלדיקט און פּלאַמיק,
און מעשיות דערציילט ער, משונה'דיגעקאָווע.
דערציילט ווי זיי האָבן צעשלאָגן קאַמילניק
און וועגן אַ שלאַכט אויף אַן אַלטן מאַהילניק.

— איך וויל ניט בעהאלטן די וואָר, מיינט ליבע,
זאָגט אַסתר, אָן פּאַליצן איז שווער צו באַשליסן.
אַזוינד איז מײן קומען אַהער מיט אַ סיגנאַ:
אין אונדזער קאַנאַל איז פאַרפּאַן, זאָלט איר וויסן,
אַ קינר. עס איז קראַנק און אַעפּייניקט פאַר הונגער.
וואָלט גוט געווען ברענגען אַ ציגעלע דאָרטן.
עס גאַפעט דער אַלטער, עס דומעט דער יונגער:
געהערט שוין געדאַנקען פון אַלערליי סאַרטן —
אַזוינס אָבער ניט. נאָר די פאַנטעריקע אַסתר
פאַרמיטשט איר געדאַנק איבערצייניקער, פּעכטער.

פאַרנאַנט האָט אַ פרוי אין געבילדומטער פאַמישיילע
געטריבן אַ ציג מיט אַ פּוּלינקן אייטער.
דערביי אויך געטראָגן אַ בלעכענע בלי,
די ציגענע זיסקייט צו מעלקן. וואָס ווייטער
דאָס ציגעלע האָפּסלע, אַלין מער ווערט עס קשה:
איך האָב אַזאַ וועג נון אַזוינד ניט באַטראָגן.
צו פירט ער אין לאַנקע צו אַמשר צום רשע?
אַן ענטפער דערויף קען מען פרעגן ביים שאָטן.
אַ שאָטן איז — אמת. פאַרשאַטאַנדיק זיין ריידן.
ער שרעקט זיך פאַר איינס: פאַרן דאַרפן זיך שוידן.

די צייט איז צעריסן. ווי האמלעט זי פרעגט זיך
איר, "זיין צי ניט-זיין" אין פארשאווערטע רעדן.
דער טאג הייסט דא נאכט. ביז די אונטשיין עקט זיך
פארבאטן איז ריידן. — עס קען נאך דערהערן
דער שפירדייטש וואס לאקערט מיט זיבן שפאן העכער,
איז ליגט'ן פארקנוילט און מע גריזשעט א חלום
ביז וואנען די נאכטיקייט מוויזט אין די לעכער —
און דענעמאל איז טאג. הייבט מען אויף זיך בשלום,
מע וואשט זיך אין קוועלבל און מ'איז זיך מתעסק
ביי בויען א לעבן ווי נייטיק, ווי פאסיק.

נאָר פאָליע איז וואָך דורך די גאַרע מעתלעטן.
 אין אָדערן פלייצן אים שפליטערס חלפים.
 ער קען דאָס געוועזענע מער ניט פאַרגעסן,
 זיך אָפגעטאָן האָט פון די אויגן דער שלאָף אים:
 צי מעג ער זיך דאָ פאַרקאַנאַלעווען ווייטער?
 דערוואַרטן באַפרייאַונג — וואָס האָט פאַר אַ זינען?
 עס יאָגט דער געדאַנק ווי אין שלאַכטפּעלד אַ רייטער:
 פאַרלוירן דעם וועג, — איז אַן אויסוועג געפינען!
 און בילדער נאָך בילדער, וואָס אָקערשט פאַרשוואַנדן,
 זיי גיבן אַ בליאַסק ביזן ביזן אָנגעצונדן.

די קאַמפן אין געטאָ... ער איז זיך מתוודה:
 קיין איינציקע רגע ניט אָפּ פונעם פאַסטן.
 פאַרטייריקט דעם גייסט אין דעם גופם באַריקאַדע,
 מוט ש'נאָה אַקעגן דעם פיינד זיך פאַרמאַסטן.
 זיין טאַטע דערביי האָט גערופן דעם גואל
 און שופר געבלאַזן אי תקיעה אי שברים.
 געהויבן אום הימל די הענט: שמע ישראל!
 און נאָכדעם געפאלן דעם זון אויפן אָרעם.
 נאָר ווייטער פון „שמע" האָט זיין בליק זיך געריסן,
 געבליבן אַ טשוואַק ביי דעם זון אין געוויסן.

און שפעטער? געוואָלט מיט די לעצטע תּוּרִים
אַנטלויפֿן אין וואַלד. נאָר ווי לאַזט מען אַ מאַמען?
און רונד אַרום געטאָ איז פול מיט מערדיירים.
קייַן קוילן — נישטאָ. זענען ביידע צוזאַמען
אין לעצטע סעקונדן אַנטרונגען אַהער דאָ,
אין מלכות פון מיין און בריליאַנטענער בלאַטע.
צו האָט ער פאַרשוועכט פון אַ קעמפּער די ווערדע,
באַדאַרף ער זיך שלאָגן אין ברוסט אויף הרטה?
ניין־ניין, ס'איז ניט מעגלעך ס'געברויט צו באַהאַלטן, —
צערערט ער זיך פּראָסט פאַרן הייפל געשטאַלטן:

— אַ, ברידער! אין פינצטערניש הערט מייןע רייד אויס.
איך קען מער ניט וואַרטן אויף גוטע באַפרייער,
ב'וויל קעמפֿן אין וועלדער... כאַטש ס'האַרץ איז מיין עדות
ווי נאָענט איר זענט מיר געוואָרן, ווי טייער.
עס עקלט מיך יעדער באַזעג מיט מיין אַרעם
פון רגע ווען ב'האַב זיך געשיידט מיט די וואָפֿן.
עס קניפֿן מיך פינגער געוואַקסן אויס קברים:
— קויף־אויס אונדזער אומקום, דערפיל אונדזער האַפֿן!
איז ווי קען איך אַנדערש אָן ענטפּער זיי געבן?
ניט מיר — עס געהערט צו די טויטע מיין לעבן.

נאָר דאָ האַקט אים איבער דער פרוש רב נתן,
 געהילט אין יריעות אַנשטאַט אין געווענדער,
 וואָס תמיד איז ער ווי אַ ברונעם פאַרשלאָסן
 און לעבט מיט ירושה פון צייטן און לענדער:
 — קומט אים וועדליק דיר, יונגעראַמאָ, אַז דאָס הרגען
 איז חשובער איידער צו העלפן אַ יידן?
 פון דיינטוועגן קענען מיר אַלע זיך וואַרנגן,
 אַבי דו אליין זאָלסט אוועקגיין צופרוידן?
 צוערשט מאַך זיך קלערער דיין אייגענעם רעיון —
 דערנאָך קענסטו יעדער מינוט זיך באַפרייען.

— וואָס הייסט? נעמט אין פאָליען דאָס אינגעווייד ברומען —
 אַ זינד איז צו נעמען נקמה? און ס'ענטפערט
 רב נתן: דו האַסט מיינע רייד ניט באַנומען;
 מיר זענען דעם אַשמדאי איבערגעענטפערט.
 פאַראַן דאָ אַ טראַגיקע פרוי און אַ בלינדער,
 די פרוי דאַרף בקרוב געבוירן, באַנעם עס.
 נאָך אַטעמט אַ קינד אין דער בלאַטע אַצינדער,
 נאָך פּליעט אַ פאָלק זאלבעצענט מיט זיין אמת.
 און דו ווילסט אַנטלויפן, די ערה צעשפּאַלטן,
 צי וועט דיך דיין אייגענער גייסט ניט פאַרהאַלטן?

נאָר אויבען, מיין זון, דיין גערצאנק איז אַן אַנדער —
נאַכטאָל דאַרף איך בינדן מיט שטריק זיינע פליגל?
געבענמישט זאָלסטו זיין מיט דער בוקס אינעם וואַנדער,
זי זאָל דיך באַשיצן ווי חזני'ך זיין עיגול.
דערנאָך האָט דער פרוש באַגאַסן די נעגל,
גערופן די מענער און איז מיט כוונה
אָוועק צו אַ גראַטע דורך זייטיקן שמעגל,
כדי דאָרט מחדש צו זיין די לבנה.
— אוי שלום עליכם, עליכם השלום.
דאָס ציגעלע האָט זיך געוועקט אויפן חלום...

ס'איז פאָליע געבליבן פאַרהייראט : אַנטקעגן
עס האָפּקען נאָר יידן : אוי שלום עליכם!
ווער האָט מיך פאַרכישופט? — געלומט זיך אים פרעגן.
ווער זענען די לייט? נאָר עס גיט אַ דערגרייך אים
אַ מורמליגעשווייג ווי אַ שניידיקער פאַרים
און רייסט זיך פונאַנדער ביי ערשמער באַרירונג.
ס'איז דבורל. זי שטיקט אירע זוניקע פחדים.
אין טונקלעניש גלימזערט איר צאָרן ווי צירונג.
מיט ליפן פאַרשלאָסענע צוימט זי די ווערטער.
און פאָליע, ער ציינערט אַרויס אַ באַשווערטער :

— וואָס רעדסטו ניט, דבורל, דו ביסט אויף מיר ברונז?
 דורך וועלכן קאנאל איז דיין שמייכל פארמלוניג?
 פארטרייב פון די ליפן דעם וואַלקן, וואָס טויג עס!
 נאָר דבורל איז דוקא אין טרויער פארזוויגן.
 און בלויז אַ לבנה־שטרעל פאלט ווי אַ ווענדע,
 פארשפרינגט אויף צוריק מיט אַ טרער אויפן אנגל.
 אין טראָפן פארטייניקט איז שוין די לעגענדע.
 פארשפּיגלט, פארזיגלט דעם לעבנס געראַנגל.
 נאָר דבורל דערלאנגט זיך אַ ריס, נעמט פארשווינדן
 דורך אַפּענער קליאַפּע אין הלל דעם בלינדן.

צעטומלט איז פאליע. זיין שמאָלין איז באַליידיקט.
 אַ יאָג — און געכאַפט זי, גענומען געפאַנגען.
 נאָר ווי פון אַ פרעמדן איר לייב זי פארטיידיקט
 און איבער די שטראָמען צעלויפן זיך קלאַנגען:
 — צום ווידערזען, פאליע, נאָר ווי לאַזטן איבער
 אַ מאַמען? פארשטייסטו וואָס מיינט עס: אַ מאַ—מען!
 אַ וואַפּערשטראָם פאַמישט זיי די פיס, יאָגט אַריבער.
 פאַרגאַסענע ציט מען זיך נענטער צוזאַמען.
 עס ענטפערט די שטומקייט מיט זילבערנע רינגען,
 מיט מויזן־געפליעסק און געפויפלטן שפּרינגען.

און פאליען באשלאגט א פארליכטע פארשעמטקייט,
אז פאפעריק שטעלט זיך דער ענטפער אין גארגל.
צום אייגענעם אַטעם דערפילט ער א פרעמדקייט.
ער שווייגט. נאָר דער וואַסערשטראַם שפּילט ווי אַן אַרגל
פאַר בייַדן. אין זעלבן מאָמענט זיי דערהערן
דער פאַכטערקעס קול : וואו באהאלט איר זיך, קינדער?
און בייַדע זיי ענטפערן גלייך דורך די רערן :
— אָט דאָ! אַיילט די מאַמע שוין דעמלט געשווינדער :
— א קריגעניש גאָר? לאָזט געמאָר, א געלעכטער.
די צייט וועט שוין פסקענען ווער דער גערעכטער.

...און העט ביי דער גראַטע מע האַלט נאָך אין טאַנצן
ביי פרישן לבנהזוועבס פול מיט הנאה.
ביז וואַנען דער מולד צעפאַלט זיך אינגאַנצן
אין ליכטיזיילן אַקערשט געבוירענע, בלאַע.
און זילבערנע ברובימלעך פלאַטערן, טויכן
אין וואַסער, דערטרונקען זיך, שימערן ווידער.
זיי שמעלצן פונאַנדער מיט וואַרעמע הויכן
די פינצטערניש, טוען באַלייכטן די גלידער.
דאָס ציגעלע בלויז, וואָס די צייט אים עגאַל איז,
קראַצט ווייטער דאָס בערדל אין גאַלע התגלות.

די קבורה

ביינאכט אויף זאָרעטשער בית-עלמין. עס רעגנט,
און פייגעלעך פאלן פון הרובע נעסטער.
מיט בליציקע סטרונעס באַצויגן די געגנט.
עס ברענען אין רעגן מצבות. און אסתר —
צעווישן די קברים. זי רייסט מיט די נעגל
די בייניקע ערד און פאַרשטעלט מיט דער פלויצע
דעם שלאַקס. איר געקלייד, ווי אין שטורעם אַ זעגל.
ניטאָ פאַרן קוואַליקן וואַסער קיין עצה.
וואָס טיפער זי גראַבט, ווערט דאָס קברל פולער.
דאָס פנים פון טויט איז דער רעגן דער דולער.

באפעסטיקט דעם קבר ארום און ארומיק
 מיט ליים — נעמט זי אויסשעפן אייליק דאָס וואַסער.
 און וויקלט אַרויס אין געהיים פון אַ קלומעק
 אַ קינד. אין דער נאַכט אין דער בליציקער, נאַסער,
 נעמט ליינטן אַ מת'ל, די גרייס ווי אַן אַרעם.
 זי איז עס מטהר אין רעגן. עס קומען
 אַהערצו באַקלאַנגן אַ מנין מיט קברים,
 באַוואַקסן מיט ברעטלעך ווי הילצערנע בלומען.
 דער רעגן ווערט שטילער, אַצינד איז דאָס קינדל
 פאַרהילט אין תברוכים — אַ ווייסניקער ווינדל.

זי ברענגט עס מיט ליבשאַפט אין קבר: שלאָף רואיק!
 (אזוי ווי אַ קינד ס'ערשטע מאָל אין אַ חדר).
 אַ בליץ ווייזט אַ יידישן אַות וואַרניט-וואַואַיק,
 ער איז דעם בית-עלמינס אַנטפלעקער, באַשיידער.
 און אַפּשר וועט קומען גברואל המלאך
 און וואַרפן אַ רענדל? ער וואַרפט ניט. פאַרשאַטן.
 אַ שיכורער בליץ ווייזט איר אַן דעם מהלך
 אַרדיק צום קאַנאַל, אין באַוואַלקנטן שאַטן.
 אַ בינטעלע גראַז פליקט זי אַפּ אונטעררווענגנס
 און ברומט אַ געזענגנס, און ברומט אַ געזענגנס.

פון וואָנען קומט דבורל?

פון וואָנען קומט דבורל? איך האָב זי עם זעלטן
געפרעגט. ווייס דער שמערן אליין פון זיין ליכטונג?
און ווייס דען דער פייטן פון וואָסערע וועלטן
עס צויבערט צו אים אין געהיימשטאַט זיין דיכטונג?
זי קומט אומגעריכט ווי די פרייד, ווי די אומפרייד.
א דבורל: אזא מוז אַנטפלעקן זיך אייביק
מיט זונקן שמייכל ווי העלע טריאומף-דייד,
כדי דאָס געפיל זאָל זיך אויפהאלטן גלייביק.
אָן דבורלען — גייט עפעס פארלוירן אן עיקר,
עס וויינט די באַשאַפונג צעריסן אויף שטיקער.

איר פנים ווי דורכזעאיקדאָזלעכער פארפאָר
אנטקעגן אַ פלעמל. ס'באוואַכן זי שטאַלצע
פארהויבענע צעפ. און די אויגן — אַליץ שארפער,
ווי אַן דער לבנה-שיין שלייפן זיי וואָלט זי.
און שטראַלן געבויגן אין אַוונטיק וואַסער
דערמאָנען דיר גלייך אירע הענט, ווען זיי גיבן
מיט צארטער באַוועגונג אַ לייכטן פארמסר,
אַז איבער דעם אומקום עס קיניגט דאָס לייבן.
די הענט פלעגן קאַרמען קלאַווישן מיט קלאַנגען,
דער עכאַ פון זיי איז נאָך אַליץ ניט פאַרגאַנגען.

געבראַנט אין קאַנאַל האָט איר אסתר. געפונען
אַהינטער דער שטאַט, אין געקלייד פון אַ נאַנע.
דאָס מיידל איז טאַקע פון קלויסטער אַנטרוגען
ווען ס'האַט זיך דערנענטערט אַהין די סכנה.
און דאָ, אין געהיימשטאַט, מיט הונגער באַפלייטלט,
איז דבורל פאַרוואַנדלט אין הונגערם פאַרבייטער.
אַ בליק נאָך אַ בליק ווערט אַרום איר געקייטלט,
פאַרשוּנקלט אַ רגע און קייטלט זיך ווייטער.
ס'האַט אסתר באַמערקט די פאַרהוילענע יעגער
און דבורלען גענומען צו זיך אויף געלעגער.

עם העלפת ניט. ס'ווייל אימלעכער ליגן כאַטש נענטער
צו דבורלען. איר חלום זאל וואַרעמען. גדליה,
וואָס פירט דאָ אַ פינקס — ער לוגט אַ צעברענטער
אין פינצטערניש. וואַרפן זיך גרייט אין באַטאָליע.
ווייל זינט ער האָט חיה'ש דערשמעקט אַז אין דבורלען
אַ צאָרן זיך קלייעט צו פאָליען, האָט ביטרע
גענומען ביים לערער אַ זיכערקייט יוירלען.
אים אַרט ניט, וואָס דבורל, געשפּאַנט ווי אַ ציטרע,
טראַכט אַנדערש. דעריבער האָט אַפט זיך געטראָפּן
אַז אונטער איר נארע אַוועק איז ער שלאָפּן.

לך ען ס'נאכטיקט די שמאָט, רוען אויך די קאנאלן.
עס ציען זיך שטרעמלעך — פארוואַגלטע שעפסן.
דער „שטורעם-קאנאל" מיט זיין ליצערמען, שאלן,
איז אינגעשטילט. פינצטערע, פייכטע געוועבסן
באטאפן די לופט. ווי אַ שנירל פון דימענט
אַ קוועלבעלע ציט זיך בלחש אינמיטן.
די נאכט איז מיט אַפגלאַנץ פון קוועלכל באַסימנט.
דאָס פּרוואווט אין דער בלאַטע זיין צורה פאַרחיטן,
כדי ניט אַרײַנפאַלן סתם אין וויליע...
נאָר שווער! ס'איז די זומפיקע נאכט אַ מניעה.

אין „שטורעם־קאנאל“ פון א מעטער מיט זעכציק
שפאצירט אונדזער דבורל כמעט ניט געבויגן.
עס וואנדערט א ווינטל פארזשאווערט און קרעכציק
און באלד — אין א צווייטער מאלינע פארפלויגן.
און אַט פלייצט אריין פון א זייטנרער לעפלעך
דער שטראם פון א וואנע מיט ריח פון זייפן.
און דבורל זי שוועבט איבער ברונזמלעך, טרעפלעך,
און ווייס אַקוראט וואו זי איז, וועלכע הייפן
ס'געפינען זיך אויבן, גלייך דאָרטן געגאנגען,
און האַרנט ווי די שטילקייט נעמט אויסקניפן קלאַנגען.

צוטרשט קומען שטיקעלעך גלאַז און באַרירן
זיך איינס אַנעם אַנדערן. בלעכלעך און טשוועקעס
פארשטאַרקן דאָס פלוישענדיג אין וואַסערס געהירן.
פארקלעזמערטע שאַטנס באַוואוינען די שטרעקעס.
און ווי אויף קלאַווישן עם טראַגט זיך דאָס מיידל,
פאַרגעסן וואוהין און צו וועמען זי וואַנדלט.
פאַרבאַרגענע טענער, געשליפן און איידל,
זיי האָבן די רער אין אַ גאַרטן פאַרוואַנדלט.
צאָר־צאָר, צאָר־צאָר, עם באַטרעלן, דערברייען
אין גאַרטן, לבנה/דיק־צארט, סאַלאַווייען.

זי ציילט אירע טריט, ניט צו ווערן פארלוירן,
און פליושקעט מיט זיי אין די וואסערן באַרוועס.
פון גאַרנישט עס ווערט אַ סימפּאָניע געבוירן.
צו האָבן די טענער פאַרצויבערט זי נאַר-וואָס?
און דבורל דערמאָנט זיך: אַ צימער, אַ פּיאַנע;
דער שאַטן פון פענצטער שלאַגט אַפּ אויף קלאַווישן;
די פינגער וואָס זענען אליין זיך מקנא
און פאַנגען די קלאַנגען אַרום און צעווישן.
עס ווערן די חושים געשליפּן, גערייניקט
און דבורל — צוריק מיט איר פּיאַנע פאַראייניקט.

צאָר-צאָר, צאָר-צאָר. די מעלאָדישקייט — העכער.
אַנשטאַט סאַלאַוויען — גאַר מייז אין די טשאַטעס
צעשטורעכטע יאָגן פון זייטיקע לעכער
און שפּרינגען זיך וואוילעריש אונטער די גראַטעס.
נאָר דבורלען באַהערשן אליץ מער די אַטמאָספּער.
די פייגל-מייז מאַנען, פאַרשיכורן, קלאַנגלען.
וויל דבורל אַ ווערק פון די טענער באַשאַפּן!
זי פילט ניט די שטראַלמען וואָס רינגלען זי, ראַנגלען.
פאַרצייכנט זי גיך אין דער פינצטער די נאַטן,
זיי זאָלן הלילה קיין קלאַנג ניט פאַרראַטן.

פון וואָנען זאָל פילן דאָס מיידל, אז אויבן
איצט מבולט אַ רעגן און ריזלט דאָ האַסטיק?
זי שרייבט, קאָמפּאָנדרט מיט אַ פריידיקן גלויבן,
באַהערשט פון דער זעלטענער פיינער פּאַנטאַסטיק.
שוין גרייכט ביז די קני דאָס צעקאַכטע געוועסער
מיט פלייציקע פידלען, וואָס שפילן אָן קיינעם.
עס טרילערן פלייטן, עס בויערן בעסער:
באַזונדער — אינאיינעם, באַזונדער — אינאיינעם.
עס פלאצט אַ געוויין! און עס בריוון אַקאָרדן,
ווי איינער וואָלט וועלן — דעם צווייטן דערמאָרדן.

די גאַסן — אין מויל, אינעם שטראָם ביז די לענדן,
זי שווימט עלעהיי צווישן שטיינער אַ שופל.
פאַרשוואַנדן דער גאַרטן, די אָנהייבן, ענדן.
דאָס מיידל געדענקט ניט די גאַסן און וויפל
אַריבער. זי פעסטיקט זיך איין אין די רונדן,
דער שטראָם זאָל ניט מיטשלעפן זי אין ווילען,
און נישטערט איר היים... נאָר די היים איז פאַרשוואַנדן
אַזוי ווי אין פּרילינג אַ זניקע קריע.
זי שווימט אַזוי לאַנג ביז דאָס וואַסער נעמט פאלן
און בלייבט ערגעץ ליגן אין זאַמד פון קאַנאַלן.

ג'עדולדיקער לייענער, זוך ניט אַרומטעם
דעם דיכטערס פּערזאָן אין דער ווילדער פּאַעמע.
אַחוץ אים וועט אויך דאָ גענוג זיין דער אומטעם
און ליידן דערפון וועט ניט ליידן די טעמע.
נאָר אויב דו ווילסט דווקא דערשנאַפן דעם דיכטער,
דערגיין זיין באַציאונג צו זיך און צו יענעם —
גראַב טיפּער זיך איין אין די שאַטנעס און ליכטער
פון זיינע חברים, דאָרט וועסטו דערזען אים
נאָך בעסער ווי איך. און אַצינד וועל איך פירן
דיך ווייטער אין אונדזער געהיימשיטאַט שפּאַצירן :

ווען דבורל האָט פול מיט התלהבות געשאַפן
די מויזן־סימפאָניע אין קלאַנגניקן פינגערער,
און גאַרניש געפילט ווי עס קומט אין געלאַפן
דאָס וואַסער, — איז אויך נישט געוועזן קיין מינדסטער
פאַרויספיל ביי אונדז. ס'האָט פאַרנומען זיך איטלעך
ווי תמיד: ביים פאך, ביי פאַרגרייטן דאָס עסן,
און ווער ביי אַ שמועס געשמאַק און געמיטלעך,
אזוי ווי מע וואָלט די סכנה פאַרגעסן.
נאָר ווען ס'האָט דער בלינדער, וואָס שטייט אויף זיין פאַסטן,
געגעבן אַ צי פאַרן דראַט דעם פאַרראַסטן —

— אליאַרעם! — האָט ס'וואַסער מיט רויש און האַרמירער
געיאָנגט ווי פון דאַמבעס געפלאַצטע, פאַרשוואַנקען
דעם הלל. און מיר האָבן אַלע זיך ווידער
געלאָזן אין שטראַמיקן קיניגרייך בלאַנקען
און זוכן אַ מיקלט אַ צווייטן, כדי אַז
ניט ווערן פאַרטרונקען אין וואַינינג. ס'האָט פאַליע
געטראָגן דעם בלינדן ביי זיך אויף דער פלייצע
און אַסתר — די ציג, וואָס איז פול מעלאַנבאָליע,
און ליפּמאַן — די טראַגיקע פרוי, און רב נתן —
דעם אַפּשיין פון ספירות אין זעאונג פאַרשלאָסן.

ערשט דעמלט, ווען זון איז אריין אין די סאליעס
דורך דעבעלעך-גראטעס און שמראליק צעברעקלט
איר גאנצקייט אין רינגען בארואיקטע כוואליעס, —
האָט אונדזער טאָנאַר זיך אַ וויילע פאַרהעקלט
אויף עפעס אַ וויספע, ווי אויפן אַררט
די תיבה. געטריקנט אין לעפלעכע שמראַלן
די אייזקאלטע בנדים. נאָר ס'האַרץ האָט געטאַרעט
פון וועגן דער דבורל, וואָס איז אונדז פאַרפאַלן.
דערווייל האָט רב נתן גענומען אויך גרימען:
פאַרלוירן די תורה אין מיטן דעם שווימען.

עס האָבן צוויי מענער זיך דענצמאַל געפּעדערט,
אָועק צו געפינען פאַרבלאָנדזשעטע וועלטן.
ניטאָ מער קיין מכול אין כוואליעס גערעדערט.
אַ שטראָם טוט פאַרשפּרינגען די וועגן שוין זעלטן.
דער נאַקעטער פרוש קען אליין ניט באַנעמען
ווער האָט אים געגולט די תורה — זיין קליידונג?
און פּאָליעס געוויסן — אין פיינלעכע קלעמען:
— ניט שוין זשע מיט דבורלען די לעצטע צעשיידונג?
נאָר אַט וואָס מיר זענען דערגאַנגען דאָ שפעטער:
נאָך לאַנגן פאַרוואַגל, געבלאָנדזש און געקלעטער,

דערזען האָט דער פּרוש ביים טייך אַ דערפרייטער
זיין תורה, פאַרנאַפט אין שטאַכעטן, צעריכן,
מיט אותיות צעגריזשעט פון מייז. און דער צווייטער
מיט בליציקער בייטש פון דער ליבשאפט געשמין —
האָט דבורלען דערשמעקט ערגעץ העט אויף אַנטאַקאַל
מיט קאַלטע פאַרגליווערטע אַרעמס ווי שטיינער.
און האָט ער געטאַן פאַרן קאַפּ זי אַ שאַקל —
באַזוייט זיך אַ בלעטל פאַפיר אין די ציינער.
נאָך גוט וואָס אַ ליפּמאַן איז דאָ, זאָל באַוואוסט זיין :
ער האָט עס די קליינע געבראַכט צום באַוואוסטזיין.

זיין פאלאץ וואו נאפאלעאן איז געזעסן
דארט הערשעוועט גרויזיק די האק פון געסטאפא.
א האקנקרייך פלאטערט: דער הערב פון מעתלעתן,
און ס'דריקט דער פאליי ווי א חיה'שע לאפע.
עס יוכצעט פון דארטן א שלאנגיש געלעכטער
פון הויכוואוילגעבוירענע הערן און דאמען,
און ס'ציילט אויף זיין רעכנימאשינקע דער שעכטער
די ווארעמע, קעפיקע צאלן צוזאמען.
אין פאלאץ איז פריילעך. עס הוליען לזכר
פון ווילנע אן יידן — די שווארצע דערגרייכער.

נאָר אונט ערן פּאַלאַץ — דערציילט אונדז דער בלינדער
 ווי ער איז געשלאָגן געוואָרן מיט בלינדקייט.
 (מיר האָבן אַ פונקטייע דירא אַצינדער
 אליין זיך געבויט אין אַ מאַדנער געשווינדקייט,
 צעווישן דעם פּאַלאַץ און קרייצונג פון רעדן,
 וואו ס'איז אזוי קונציק אַ טורל פאַרבאָרגן.
 דערווייל איז דאָ פינצטער. נאָר פּאַליע קען שווערן,
 אז ער וועט אין קעלער עלעקטרע באַוואָרגן.
 אַ דראַט פּראַווט ער איען אַהערצו פון קאַבל
 און ליכטיק זאָל זיין אונטער נעסט פון מחבל!)

דער בלינדער דערציילט: בעת אַ שחיטה אין געטאָ
 האָט ער זיך ביינאַנט אין אַ קעלער פאַרמויערט
 מיט ווייב און מיט קינד. נאָר די פיינד — ניט געזעטע,
 זיי האָבן געריסן די ווענט און געבויערט
 דעם גרונטפעסט. מען הערט דעם גאַלאַפּ פון די לויפער.
 מען זעט דורך אַ שפּעלטל צעהוזשעטע פּלאַמען.
 — זיי וועלן פאַרברענען! די מורא אָן אויפהער.
 באַשליסט מען: שוין בעסער אליין זיך פאַרסמען.
 אזוי ווי ער טראַגט אין אַ קנאַפּ ציאַן-קאַלי,
 איז וועט ער פאַרטיילן חלקים פאַר אַלע.

עם דרינגען אליך גענטער די טריט פון פארצוקער.
עם קריכט ווי א שלאנג דאס פארשאלטענע לשון.
זיין טעכטערל רייזעלע האט ווי א צוקער
גענומען דעם סם, זיך די ערשטע געלאשן.
ביים ווייב האט די גמוסה געדויערט שוין לענגער,
נאך אויך אויס געוואוינשאפט האט זי אינעם שטארבן
דאס קרעכצן דערשטיקט. אין באהעלטעניש ענגער —
געבליבן בלויז ער מיטן אייגענעם שארבן.
נאך דעמלט... א, וואונדיקער, בייזער זכרון!
זיין טייל ציאןקאלי — ניטא, ניט געווארן.

זי האט ער זיך ערגעץ אומישנע פארקייקלט,
זי ס'ווייב האט בטעות פארשלונגען אינגאנצן?
ווער קען עס באנעמען! דער מוח צעפייקלט.
זאל קומען דער שונא מיט פייער פארגלאנצן!
עס ליגן צו פיס די פארגליווערטע גופן
און ער, זייער אפסמער, לעכט! זאל שוין גיכער
צעשפרינגען דער קעלער! נאך ס'העלפט ניט זיין רופן.
עס האט זיך אריבערגעטראגן דער וויכער
און — — שטיל. עס איז קענטיק א זכיה די שלאכטונג.
און ער איז געבליבן. דעם טויטס א פארטרעכטונג.

און ער איז געבליבן. נאָר ס'האָבן די אויגן
זיך אָפּגעזאָגט אַנצוזען פּנימער, אויסער
די צווייטן פּאַרסמטע. די זון איז פאַרמלווּגן.
געבליבן אַ שאַטן אַ פּלוצקער, גרויסער.
נאָר אַיידער עס האָט נאָך דער בלינדער געענדיקט —
ערשט פּלוצים אַ פּלאַב, ווי די זון וואָלט געפּאַלן,
האַט שטראַליקערהייט די מסובּה פאַרבלענדיקט.
עס האָבן אַ רגע די שפּרודליקע שטראַלן
נאָך מערער פאַרשונקלט די נאַכטיקייט. אָבער
ס'האַט גלייך זיך אַעשימערט אין גאַלד און זינגער.

און קיינער פאַרשטייט ניט... אין שרעק דורכגעאַקערט
די אַפּלען, ווי שקיעה־באַפּאַלענט שויבן.
די שרעק האָט אליין זיך געצונדן און פּלאַקערט.
נאָר פּאַליע אַעלאַנט זיך. דאָס האָט ער פּון אויבן
געצויגן עלעקטרישן שטראַם פאַר דער וואוינונג.
פאַרשעמט ווערן בליקן. פאַרגאַטטע מע זעט זיך.
עס אַאַפּלט אַ העמד אין געלאַטעטער שטוינונג,
און דבורל זונט פּאַליען, דאָס קליידל פאַרגלעט זיך.
בלויז איינער האָלט ווייטער אין ריידן — דער בלינדער.
ס'דעררוועגט זיך ניט קיינער אים שטערן אַצינדער.

בין דאנען, פון ירושלים של מטה —
עם האָט זיך רב נתן אַ נאַכט פאר יום כיפור
אַרויסגעגליטשט דורך אַ געעפנטער גראַטע
און איינער אליין, אין געקריך און געהיפער,
אזעק אויפן שולחויף צו זאָגן די פליחות
ווי פאַר דער מלחמה. דערזען האָט ער דעמלט
צעגרוכט און צעבערגלט זיין געמלעכן יחוס, —
אַ חלום פאַרוואַנדלט אין לייב, וואו עס פלעמלט
דער נאַכטיקער טוי, און דער בייניקער זקן —
געזאלבט האָט אין דעם זיינע אַשיקע לאַקן.

דער שולחויף — א הארץ וואו עס זשאווערט א מעסער —
 האט קוים נאך גענאפלט באהאנגען מיט שמערן.
 פארהאקט איז די שטילקייט אויף זילבערנע שלעסער,
 מע קען דא אפילו איר שווייגן ניט הערן.
 — וואו זענען די יידן, די דאוונער, די לערנער,
 דער ניגון ארום די געבויען פארפלאַכטן?
 ער טאפט זיך אליין מיט די פינגער פון דערנער,
 צי מ'האט אים צוואמען מיט זיי ניט געשאַכטן.
 אנטקעגן ליגט אויך אין א מיטה פון ציגל
 רזיאל המלאך, א טויטער, אן פליגל.

מ'דערלאנגט אים דער ווייטיק א שלעפ ווי א קארשון
 און טראַגט פארן האַלדו, איבער הויקערס אין שימל.
 ער שוועבט אויפן שולחויף די שטומקייט צו פאַרשן :
 — וואו זענען די יידן, א, פאַטער אין הימל?
 א נם, ווייז א נם אינעם טאָג פון משפטים,
 עס זאלן דיר באַטשבי די טויטע געטרויען!
 און שוועביקערהייט, מיט צעשייטערטן אַטעם,
 ער פליגלט אַרײַן אין דער קלויז פונעם גאון.
 בלויז ווענט. אויך דער באַלקן צעפליקט און צעבויען.
 ער קוקט דורך די לעבער. צי גלייבן די אויגן?

די שטערן דאָס זענען קיין שטערן ניט, זע נאָר :
 דאָס זענען די יידן! קוק גענטער אַ ביסל :
 מיט דעם אויף איין באַנק ביסט געשלאָפּן, און יענער —
 טראָגט עמערס אין הימל אויף זיין קאָראָמיסל.
 אַט זענען די האַלצהעקער, שניידער און שמידן, —
 און אַט אַ מקובל ביים חלבנעם שטענדער.
 די שטערן דאָס זענען פון שולחויף די יידן,
 זיי טוען וואָס פריער, אַן מינדסטן געענדער :
 מע בלעטערט די ש"סן, מע האַנדלט, מע אַרבעט,
 דער רבי זאָגט תהילים, דעם אייביקן האַר בעט.

און ווי נאָר עס פליען די הענט צו דער מראה —
 פאַרטונקלען די שטערן — די שכנים, די ברודער.
 דאָס האַלט זיך אין רייזן אַ קונדס אַ כמאָרע
 און לאָזט אים אין שולחויף אַן איינציקן ווידער.
 — ווילסט ברענגען מיר צו אַ נסיון? דיין שליטה
 צעשמעלץ איך ווי בליי מיטן פלאַם פון מיין גלויבן! —
 טוט זשיפען דער פרוש מיט אַפּלען צעגליטע
 צום שטן, — דו וועסט מיר די זעאונג ניט רויבן.
 און מענסטו מיט פעלדזן פאַרשטעלן די עדה —
 זי לעבט, ווי מיר לעבן דערוויילע נאָך ביידע.

פון בערגל צו בערגל פארהוילן ער ציט זיך
ווי איבער אן אפגרונט א שפין אויף א פאָדום.
די שטערן זיי טראַגט ער אין האַרצן שוין מיט-זיך,
זיי לייכטן אַזש אונטער די פאַרמעטנע בגדים.
עס ווינט אין דער לופט זיך די בלאַע גאלעריע
מיט ניט קיין פאַרגאַנגענער טייל און צימבל.
זי שפילט פאַרן פרוש אַצינד איר מיסטעריע
אויף הרובער יידישער גאַס, ווי אַ סימבאָל.
נאָר אונטן — די קלויזן, די שטיבלעך זיי ליגן
ווי קלאַנגען צעהאַקטע פון יענעם-יאַ ניגון.

— צי ביסטו געפאלן באמת, קלויזישן?
אַ שויב-מגיד-דוידל איז דוין מצבה.
היכלים איר מיינע, ווער האָט אייך פאַרלאָשן
מיט פשוטן דאַוונער, מיט כוהן און לוי?
פון הונדערט — געבליבן די שטאַטשול. ער נידערט
אַראָפּ אין דער טיף. איז צופרידן וואָס גאַנץ איז
אַ מירמלנע זייל אין דער פוסטקייט פאַרגלידערט —
די האַנט פון באַשעפער האַלט אונטער דעם תמצית.
פאַרוואַרפט אַרום זייל זיינע אַרעמס ווי רייפן
און האַרנט צו דעם גרילן-געזעג פון די שלייפן.

אזוי ארום זייל טוט ער תפילה. עס לייכטן
 די שטערן שוין ווידער דורך שמאלן געגייטער.
 און גלייך ווי אן אמן, פון באלקן דעם פייכטן
 אויף דר'ערד פאלט א טראָפּן, א צווייטער, א דריטער.
 און ענדיקט ער — טונקלט אריין דורך די שפאלטן
 א ליכט פון אנטלאָפּענעם דור. איז דערזעט ער
 געוואלנערטע ספרים, — און טוט זיי באדאלטן
 און טאַרבע, זיי וועלן אים נוצן אויף שפעטער,
 געפינט אויך טליתים, געפליגענע שמות,
 און אלין אין דער טאַרבע, אז ברענגען אהיים עס.

אין פאליש פון שטאָטשול, וואו ס'הענגט נאָך א קינדע,
 א גרייטע, די זינדיקע וועלט אז פארשמידן, —
 דערדערט ער א שאַרף. און פארדענטיקמשונה
 עס בלינצלען די ווייסלען ביים שטראליקן יידן.
 נאָר באלד גיבן היימישע ווערטער א גאָפּל:
 — גוט מאָרגן, רב ייד, א גוט מאָרגן אייד, שכן!
 איז אפשר אייך שווער, וועל איך העלפן א קאָפּל
 דערטראַגן די טאַרבע מיט יידישע יאָבן?
 רב נתן באַשמעקט מיט די נאָזלעך דעם דברן —
 ס'איז פאליש — און פרעגט מיט א קול מיט א שלאַטרען:

— דערצייל, האָטן אליך דאָ געזען דיינע בליקן?
און פאָליע: — איך האָב אין די הרוכע היימען
געזוכט דורך די נאכטיקע שעהן אַ תיקון
און ענדלעך געפונען פון אונטער די ליימען.
— וואָס האָסטו געפונען? און אַט איז דער ענטפער:
אַ באַמבע, וואָס האָט נישט באַוווּזן צו פלאַצן.
איך דאַרף זי ווי לעבן אין אונדזערע וועלט פיר,
אין אונדזערע וואַסער-געבויטע פאלאצן.
און ווען מ'האַט צוריק אין געהיימשטאַט גענידערט —
האַט ספר מיט באַמבע געהיים זיך פאַרברידערט.

בארנומען סמאלענסק! די געפאנצערטע רוסן
פאריאגן דעם שונא צוריק און צוריקער.
דאס ברענגט אונדז מאטיקע אזעטיקע גרוסק,
צוזאמען מיט ברויט אין צעשניטענע שטיקער,
און ווארפט עס אריין דורך א גראטע פון אויבן —
און אסתר צי פאליע באפט-אויף אין דער נידער.
הויז עסנווארג ברענגט אונדז מאטיקע אויך גלויבן,
אז מיר'ן דערהערן גאר אנדערע לידער.
נאך יעדער זיין קומען דערפילט מען זיך פרייער:
דער שונא אין וואסער, דער שונא אין פייער.

אריבער שוין עטלעכע וואָכן — ער קומט ניט.
 אהינגיין — אויף איטלעכן שפּאָן אַ וואַנדערעם.
 און גראַד אויף להבטים דער הונגער פאַרשטומט ניט.
 ווי גליאיקער היישעריק, אָן אַ דערבאַרעם,
 פאַרשפּרייט איבער זאַנגען — באַפּאַלט ער די ביינער
 און גראַבט זיך אַריין מיט געטליק און געגריזשע.
 פאַרטרייבן, — דאָס איז ניט בכוח אים קיינער.
 פאַרטרידיקן ס'לייב — ווי פאַרטרידיקט מען, ווי זשע?
 מע קלינגלט זיך לאַנג. נאָר עס קען די אַסיפה
 ניט לעשן דעם הונגער מיט מיינונגען טיפע.

אַ צולאַנג איז אויך וואָס דער פּרוש און אסתר,
 פאַרעקשנמע, עסן נאָך אַלץ ניט קיין טרופּות.
 דאָ העלפט קיין געבאַט ניט, קיין שפּאַט, קיין געלעסטער.
 זיי צאַפּלען ווי סטרוגעס געפלאַצטע אויף האַרפעס.
 נאָר אויסער זיי בירן איז אויבעט צעטומלט
 אַראַנגע, וואָס היט, אויב פאַראַנגען, די שפּייזן.
 ווען ס'האַבן די וואַווערס פון הונגער, אַנומלט,
 צעפרעסן די פּנימער, גראַע ווי אייזן, —
 האָט יענער נאָך ערגעץ געפונען אַ לעצטע
 פאַרוואַלגערטע ציבעלע, היפש אַ צעגעצטע.

כ'איז אַבער געבליבן נשתומם בשעת ער
האַט יעדערן איינגעטיילט פינקטלעך דעם חלק
אין זיך — ניט געלאָזן. — סאָר דיר? — האָט אַ בלאַסער
אום ליפּמאָן געברענגט, ווילסט ניט אנדערש נאָך טויליק?
אַראָנע האָט אַבער געפלאַפּלט: עס קאָן אים
חלילה דער ציבעלעדיג סאָרדאָסן,
אז ער איז אַ יוד, מיט סעמיטישן פנים,
ווען אויסקומען וועט אז אנטלויפן ווי קראָפּן
בשעת אַן אַבלאָזונג. ס'איז ניט אזוי נאָריש:
דער ציבעלעדיג איז עפעס ניט אַריש.

געזען אז מען הונגערט און ניט אויף אופלייסן,
איז ליפּמאָן דערנאָנגען אז פּלענער אזוינע:
דורך איינער אַ רער האַלט כּסדר אין שמייסן
דאָס וואַרעמע בלוט פון דער שטאַטישער בוינע, —
און בלוט איז דאָך לעבן! ער האָט אין אַן עמער
עס אָנגעשעפּט, אויפגעקאָכט אין אויף דאָס ניי עס
געקאָכט און גערייניקט באַגלייט מיט אַ זמר,
טיו אָפּגעכאַפּט האָט זיך פאַמעלעך דאָס היות.
פאַרשאַמאַכט האָט עס קריינע געטרונקען די ערשטע,
דערנאָך — די אַרומיקע הונגער-באַהערשטע.

אויך יענער וואָס פירט דאָ אַ פינקס, ב'מיון גדליה,
האָט צוגעטראַכט עפעס. באַמערקט האָט דער לערער,
אַז מייז ווען זיי שווימען אַנטקעגן אַ כוואַליע
און פאַנגען דאָס פּרעסעכץ פון וואַסער אַליץ מערער, —
פאַרטראַגן עס נאָכדעם אין טרוקענעם ווינקל
צו זיך אין קאַנורע. ניט מער, ווען זיי היפּן
פאַרלירן זיי אָפּטמאָל אַ ברעקל, אַ שפּרינקל,
וואָס זענען באַטעמט פאַר די מענטשלעכע ליפּן.
די שפּייז פלעגט מען שלינגען באַשלאַגן מיט שווייסן.
דער „בויון־וועג" האָט די אכילה געהייסן.

ג'עווען איז ער, גדולה, אין מיטעלע יארן —
א גראַעטער בוטשאַן מיט פאַרסמאָליעטע פליגל.
נאָר ווייל אין די שחיטות האָט ער ניט פאַרלאָרן
קיין מאַמען, קיין שוועסטער, קיין קינד פון אַ וויגל,
ווייל זינט ער געדענקט זיך געדענקט ער ניט קיינעם,
בלויז ביידעמער־שפינען און ביכער אויף ביכער —
דעריבער האָט ער ביי די אַבל'ע שכנים
גענאָלטן פאַר דעם וואָס איז האַנערדיק־זיכער.
מע האָט ניט פאַרגונען, געקרימט זיך אין אַרן
וואָס ער האָט קיין איינציקן פריינט ניט פאַרלאָרן.

נאָר זינט מ'איז דערגאַנגען: ער איז דער בעלי-בראָניק,
 און אימלעננס טראַט ווערט דורך גדליה'ן געוואויגן —
 האָט עולם זיין גאָל שוין פאַרביטן אויף האַניק,
 פון דעמלט — צום לערער זיך אַנדערש באַצויגן.
 ווייל טאַמער פאַראייניקט ער שלעכטסקייט? און טאַמער
 וועט שפעטער די מענטשהייט אַ מיש טאָן די בלעטלעך
 און ווער ס'זאָל אַן עדות זיין איז שוין ניטאָ מער,
 וועט, הייסט עס, פאַרריכטן די מיינונג זיין שפעטלעך?
 דערום איז מען העפלעך געוואָרן צו גדליה'ן,
 ער זאָל אינעם פינקס ניט שפילן קיין תליון.

ווען ס'ברענט אין די ביינער דער הונגער ווי קוילן —
 ווי קען מען זיך ווייטער מיט „מויזן-וועג" גערן?
 איז גדליה'ס המצאה — דאָס ציגעלע קוילען.
 און אַז די קאַנאַלימענטשן ווילן ניט הערן —
 האָט גדליה אַ בייזער געהויבן די פויסטן.
 עס האָט אים דער אַפּאָג משונה באַליידיקט:
 — שוין צייט פון רחמנות-געפילן זיך אויסטאָן!
 ס'האַט איינער בלוין, ליפּמאַן, דעם לערער פאַרטיידיקט,
 גערעדט צו די אַנט מיט אַ ביטערן שמייכל:
 — געשוואַלענע געטער, וואו איז איינער שכל?

דער עיקר האָט אסתר אַ וועלט איינגעריסן
 מע זאָל ניט. אויך קריינע האָט היפשולעך געלאַרעמט :
 — ניט נעמען דאָס ציגעלע אויפן געוויסן !
 מע האָט זיך אויף גדליה'ס גערייד ניט דערבארעמט.
 אויך ערב יום־כיפור פאלט דורך זיין אירייע,
 מע זאָל מיטן פלייש פון דער ציג זיך פארפאסטן.
 ס'האָט ליפמאן אפילו געביטן די דעה,
 פון וועגן זיין קריינען ווי קען עס אים פאסטן ?
 געזען אז דער עולם איז געגן, האָט גדליה
 באשלאָסן דערפירן צום זיג זיין באַטאָליע.

— גוט יום־טוב אויך, מתים, לשנה הבאה
 בירושלים של מעלה אין פרידן !
 אזוי האָט באַגריסט צו בלינדרי אָט דאָס
 דער לערער די נייאָנגעקומענע יידן.
 דאָס זענען געוועזן די זעלביקע פליטים —
 עס טאָנצן זיי אויבעט די מיז אויפן קישן.
 איצט בלאַנקעט אַ ייד נאָך אַ ייד און ס'באַגלייט אים
 דער יום־טוב־גערוד פון אמאָליקע טישן.
 מיט ליבט אין די בוזעמער וואַנדערט מען, ציט מען,
 צו אנדז אויף בלינדרי, אין גלייביקע ריטמען.

אין מיטן דער תפילה, ווען ס'טובלט זיך פייער
 אין שמעביקע טרערן ווי גלאזיקער שפליטער —
 געשען איז דאס אומגליק, א מאָרד אומגעדייער :
 א רייטע געשטאלט אין זעבליצטן געוויטער
 א שפרונג האָט געטאָן מיט א „מע" אומגעריכטן
 זעווישן די בלייבע פארקוטלטע דאוונער.
 מיט פורפור באַפּלעקט דעם פּרובת, די ליכטן,
 און וואָס אין דער מעשה געווען איז טשעקאוונער, —
 עס האָבן די יונגע און אלטע מאַראַנען
 קיין האָר ניט פאַרשטאַנען. די וואָר ניט פאַרשטאַנען.

א סברה, דער פּרוש האָט ניט אויף געלעכטער
 געמיינט ס'איז דער גואל, האָט אָבער אָנשטאָט אים
 דערזען ווי אַ ציג, ניט דערקוילעט פון שעכטער,
 בלייבט ליגן ביים עמוד און באַרבלט אָן אַטעם.
 און גדליה, ער גליווערט מיט בליציקן מעסער
 ביים שמאַלן אַריינגאַנג — אַ זייל פון אַ טעמפל.
 ס'האָט ערגעץ אַ ציטער געגעבן דער כתר —
 אַ כמאַריקויט האָט זיך פאַרקליבן אין לעמפל.
 דאָס ציגעלע גוססט אין בלוט, און צוקאָפּנס
 אַ יאַרצייטליכט קאַפּעט אַרונטער די טראָפּנס.

און איידער וואָס ווען מיט אַ שפּרונג אַ געשווינדן —
איז גדליה ביי דבורלען אַנטקעגן נריתמיד
און קניענדיק בעט ער : פּאַרגיב מיינע זינדן !
— פאַר דינשוועגן האָב איך געקווילעט, ווייל תמיד
מיד פייניקט דיין בלייבקייט, דיין שיינקייט. זיי מוחל,
געוועלט דיר פאַרלינדערן, שטילן דעם הונגער.
פאַרגיב מיין רציחה, דעם פיינלעכן שטרויכל.
און האָט זיך צעוויינט ווי אַ בחור אַ יונגער.
דאָס פאַלק איז פאַרגליווערט געוואָרן, געשוויגן,
ביי וואַנען מ'האַט ווייטער געצויגן דעם ניגון.

ייטאג, ווען עס חלומט געוויינטלעך דער עולם
ניו ביין אויסגעחונגערט אין אייטס קאטאקאמבע, —
איז פאליע פארנומען מיט שאפן א גולם
נאָר ניט פון קיין לייב, — פון געפונענער באַמבע.
פון אונטער די גרינע פארשימלטע קליידער
אין טאַרבעלע, — האלט ער אין מעכטן, אין שיטן,
פון דאַרפן דעם שטאַליגראַפֿען פולווער כסדר,
נדי פון דער עסיקער נעץ אים פארהיטן.
ער פיצלט פונאנדער די באַמבע געוואָרנט
און ס'איז ווי דער פולווער זיין פנים פאַרצאָרנט.

דער קארפוס — פארצן. א טשוונגענע רינגע,
 די גרייס ווי א פויסט. ער בארעכנט אצינדער
 צי פינקטלעך וועט געבן א דריק די ספרווישיגע
 דער שטאלענער שלאגנאדל סאמע אין צינדער.
 ניטא קיין געצייג. מיט א פשוטן שטיינדל
 צעזעגט ער אויף צווייען א שמעקעלע אייזן —
 פארשפיצט עם מן אונטן, מאכט אויבן א קריינדל, —
 פון דעם וועט אן אנדריקער ווערן. און ס'קרייזן
 מחשבות ווי לעביקע פונקען פון אש אויף.
 אזוי נעמט באשווערן דער יונגער מכשף:

— דו פילעוודיק אייזן, געבונדענער חומר,
 דעם גאנג פון מיין ווילן איצט מוזטו פארנעמען.
 דו פולווער מיט פליגל, פארטרוי זיך דיין שומר,
 ווייל וועמען דען אנדערש פארטרויען זיך, וועמען?
 געבונדענע קראפט, זיך אליין אומבאוואוסטע,
 דערהער אין דיין שטויבן-געוועב מיין באשווערונג.
 איך בלאז אין דיר אטעם און אויפלעבן מוזטו,
 זאלסט איך-זיך דערפילן די גלוסט פון צעשמערונג.
 איך בלאז אין דיר אטעם, דו זאלסט זיך באוועגן,
 דערפילן מיין מענטשלעך געבאט און ניט פרעגן.

איך ווארעם דיך, אייזן, ווי ב'וואַלט דאָ געהאַלטן
א קינד אַ פאַרפּרוּרנעם אָן אַטעם, אָן גאַסל,
נאָר גלייב: ס'איז נאָך ערגעץ דאָס לעבן ב'האַלטן.
איך שמעליך מיט די לופּן די הענט, דעם שוואַרצאַפּל,
דאָס אָפּגעשטעלט־אייזיקע בלוט זאָל זיך וועקן.
זיי וויסן, איך בין דיין געבוירער, באַצווינגער,
מיין האַפּענונג מוז אין דיין פּלאַם זיך אַנטפּלעקן.
און זאָלן דערפּילן אין פּרייד מיינע פינגער
דיין אַדער־קלאַפּ. מיטן כוח פון שנאה,
ווער לעבעדיק, לעבעדיק, הייליקע מינע!

אזוי האָט דער מייסטער געקנאַטן, געשליפּן
זיין גולם. אָן אויפהער געשטאַלטיקט, געפורעמט,
ביז וואַנען ער האָט אין די פּולווערשע טיפּן
אַ קערנדל בלייז פון זיין ווילן פאַרשטורעמט.
ער פּילט: מיט זיין אייגענער הויט ווערט באַצויגן
דאָס אייזן וואָס וויקלט זיך אויס פונעם חלום.
ס'דערלאַנגט באלד אָן עפּן די פּולווערשע אויגן
און ענטפּערט מיט שאַרפּן מעטאַלענעם קול אים:
— בין גרייט! און ער זוכט אינעם חלל די טראַפּן,
די ווערטער פון גולם וואָס ער האָט באַשאַפּן.

ליי — אין אַ חודש נאָך יענעם כלי-נדרוי
איז גדליה פאַרשוואַנדן. די ציג איז מסתמא
מגולגל געוואָרן אין גרויליקער הידרע
און יאָגט זיך כסדר נאָך גדליה'ס נשמה.
ס'דערגייט פון קאַנאַל זיין געלעכטער... דער טומל
נעמט דרייען-פאַרדריען די צייט ווי אַ ווינגע.
דאָס דאָזיקע אומגליק פאַרפעלט נאָך צום רומל,
מע זאָל אין געהיימשטאַט אויך ווערן משוגע!
באַשליסט מען צוזאַמען אים כאַפן און ברענגען.
ער וועט אונדזער פאַלאַץ קיין סך ניט פאַרענגען.

ווען עולם האָט אָבער געלאָזט זיך נאָך גדליה'ס
פאַרמויזטן געלעבטער, געקראָכן פּירמיסיק
דורך גלימצערדיק האַלב-שוין-פאַררוירענע כוואַליעס,
וואָס נאָרלען זיך איין אין די פינגער ווי פּריסטיק,
בכדי אין קאַנאַל דעם גערירטן צו פאַנגען —
איז אונטערן הייליקן אָרט אַסטראָבראַמאַ,
אַנטקעגן גאַטסמוטער, דער לערער געהאַנגען
אַ נאַקעטער, ווי ס'האָט געהאַט אים זיין מאַמע.
און ס'פּנימל זיינס מיט די האָר אין געקרויזל —
אַ דאָרפישער שנייען-באַשאַטענער יודל.

און ווען מע האָט איבערגעשניטן דאָס שטריקל —
איז גדליה געבליבן פאַרצויזט און פאַרבייגלט
ווי פּריער, אזוי ווי באַגאַסן מיט ניקל,
נאָר פון זיין העוויה דער טויט האָט געאייגלט.
אַרום אים — ווי פּערערן פון אַ וואַראַנע
די בלעטער פון פינקס דעם וועג נעמען שפּרייטן
און אויבן אין הימל די צאַרטע מאַדאַנע
טויט גדליה'ן באַשיטן מיט שנייאיקע קווייטן
דורך שפּאַלטן פון גראַטע. — און מ'האָט אים אָן ווערטער
געטראָגן אַהיים, צו זיין רן דער באַגערטער.

אָ, ווער קען פאַרגעסן די שטומע לוויה!
 די קופקעס באַגלייטער מיט ליכט אין די זשמוטן,
 וואָס האָבן פון הקדש'לעך אלטע און נייע
 געקראַכן, געצויגן צום אָרט צו דעם גוטן
 אויף גלעזער-גלאַס ניין! ס'האַט אַהין אַ געהיימטיר
 געפירט פון קאַנאַל אין אַ קעלער. און דאָרטן
 אַוואָו ס'איז דער באַדן אַ טרוקן-געליימטער,
 געגרייט אין דער קבר וואו גדליה וועט אָרטן.
 און יונגע, און אלטע, און שוואַכע און שטאַרקע —
 מיט פינגער מיט קאלטע מע רידלס די קרקע.

מקבר געווען האָט דער פרוש. בעת-מעשה
 געקווענקלט זיך שטאַרק: ס'איז אַן אנדער מין שטאַרטן,
 ווען עמעצער טוט זיך אליין אָן אַ מעשה.
 נאָר שפעטער געבניטן דעם משפּט דעם האַרטן:
 ווען מענטש איז גערירט איז דער באַדן כּהנים.
 דערווייל האָט אַ ייד פון אַ נאָט אין פּאַזוכע
 אַרויסגעשליעפט אַרץ-ישראל זאַמד גרינעם
 און גדליהן באַשויט, ער זאָל האָבן מנוחה.
 דערנאָך, ווי דער כבוד המת טוט געבאַטן —
 האָט אימלעכער שאַטן — געשאַטן, טאַרשאַטן.

און ווען ס'איז געפאלן דער אל מלא רחמים —
האָט עמעץ פארמלאנגט אינעם קבר אַ ברעטל,
וואָס גליווערט ביז היינט ווי אַ נמוריקער וואַכמאַן:
פ. נ. גדליה זאלקונד. געבוירן אין זשעטל.
געשטאַרבן אין יאָר... ווען געווען איז דאָס לעבן
אן אַפּקום, דער טויט — אַ גענאָר פונעם הימל.
זיין אַנדענק אין גליקלעכע טעג זאָל זיך וועבן,
און ווער עס וועט קומען — זאָל ברענגען אַ בלימל.
מיין פריינד, אויב דו וועסט דאָ פאַרוואַגלען אַ פרייער —
לאָז איבער אַ בלימל, עס קאָסט דאָך ניט טייער.

צוריק פון לווייה

צוריק פון לווייה צעפרוירן, צעטומלט,
האט עולם דערשפירט עפעס גאז... דאס האט קענטליק
א גאזרער געפלאצט פון די קעלטן אנומלט!
און פאליע האט טאקע דערטאפט אייגנהענטליק
די רער. אויסן מויל מיט א טוך מיט א נאסער —
מיט ליימוקס פארליאפעט די שרעקלעכע שפאלטן.
ס'האט ליפמאן אים שפעטער געמינטערט מיט וואסער,
ווייל פאליע ער האט זיך קוימיקוים שוין געהאלטן.
האט אבער געצויגן דורך ציינערשע קרייזן:
— דער גאז וועט נאך אפשר אמאל אונדז באשיצן.

דערווייל האָט דער גיפטיקער אַטעם, אומזעאיק,
צעזעגט די געהיימשטאַט, די שטיינערנע, דיקע.
געוויזן די שאַטנס אויף וואָס ער איז פעאיק,
פאַרזויערט דאָס קוואַליקע וואַסער בשתיקה.
און איידער די דרויסן-לופט האָט אים פאַרשלונגען
איז ער אויף די פליגל פון טייוולס געלעכטער
פאַמעלער, פאַמעלער אין דבורלען געדרונגען.
עס האָט ניט געהאַלפן דער דאַקטער, דער ווענטער...
נאָר לאַמיר דעם גאָז ניט באַזינגען אין סטראַפּן,
אזויפיל נאָך דאָ ער דערציילן, ער האַפן!

קאפל דער שמידער

געשטארבן איז גדליה. נאָר מיר זענען ווידער
א פאָלק זאלבעצענט. ווייל בשעת דער לוויה
אן אורח האָט אָנגעשפּאַנט: קאָפל דער שמידער,
געפונען ביי אונדז אַ משפּחה געטרייע.
ס'האָט פּאָליע מיט אים זיך באַזונדערס געברודערט,
געוויזן די מינע, דערציילט זיינע פּלענער.
און קאָפל מיט קאָפּ די סטראַטעגיע אַעגלידערט,
ער ווייזט זיך אַרויס פאַר אַ פּאַכמאַן, אַ קענער.
אויך דבורל האָט פּיינט זיך צו האַלטן בייזעטיק
און עצה'ט אין הילכות מאַדערנע סטראַטעגיק.

ער קומט פון די נאַראַטשער וועלדער... אַנטרווען
 פון שטעטלעך געטאָ מיט בראַנד אויף די קליידער,
 נאָר ביטערניש אויך אין די וועלדער געפונען.
 די רייסיקע לאַטע האָט נאָכגעשוועבט, ליידער!
 עס האָבן אים אַנדערש באַגעגנט די טייכן,
 פארפּרעמדט האָט געשאַרשעט די נאַנטע בעריאַזע,
 צום פּייערל מינדסטן ער קען זיך ניט גלייבן.
 די ווערבע האָט עפעס געביטן איר פּאַזע.
 אפילו די זשאַבעס, די זשאַבעס, — ניט זיינע,
 נאָר האָט צו די נאַראַטשער זומפן אַ טענה...

אַנטוישמ, מיט צעשמאָלצענעם בליי אין מחשבה
 האָט קאָפל דער שמידער צוריק זיך געלאָזן
 געפינען אַ ייד, נאָכן קלאַג פון דער סאַווע.
 געקומען אין ווילנע, וואָס יתומ'ט אין גראָזן.
 אַ פּאָליאַק האָט קאָפלען דערציילט אויפן אויער,
 אַז טויזנטער אייערע „זשיאַן וו'קאָנאַלאַך“*
 איז קאָפל אַראָפּ צו דערפּאַרשן גענויער,
 געוואָגלט אין חושך אַ לאַנגן מחלך,
 ביז וואַנען געפונען די יידן-מלוכה,
 און, משטיינסגעזאָגט, אויבעט די יידן-מנוחה.

* לעבו אין די קאַנאַל (פּויליש).

זין כוח צו גיין, ווי צעריסענע זעגלען,
פארזונקן איז איינער אין אפגרונט פון צווייטן.
איז ליפמאנס אן איינפאל געווען, מע זאל פרעגלען
די אייגענע פעל און א ווארעמעס גרייטן.
און טאקע דער דאקטער אליין האט מיט השק
געשניטן די פעל, זי געוויקט און געשונדן.
דער אפמַעם געוועזן איז האמעטנע-פליישיק,
א זיבן מעתלעט פון דער צונג ניט פארשוואונדן.
עס האט זיך געשוואוירן א חשובער עסער,
אז בירגער אויף יענער וועלט שפייזן זיך בעסער.

מיט אונדזער אראָנען האָט דענעמאָל געטראַפן
 אן אויסגליטש אַ ביטערער, שאַנד פאַר די מענער!
 עס האָט פון זיין אַרבל ביים לייגן זיך שלאָפן
 אַ קייקל געטאָן זיך אַ גאַלדענער צענער.
 פאַרשעמט האָט דאָס גאַלד אויף דער ערד זיך גערויטלט,
 געוואָרפן אַ גיריקן אָפּשיין אַ ראָזן.
 אַראָנע — ווי גאַרנישט. די ליפן פאַרקויטלט —
 געשווינד נאָכן קייקעלע גאַלד זיך געלאָזן.
 געכאַפט אים ווי ס'כאַפט זיין געפאַלנס דער יעגער
 און ווידער פאַרקראָכן אין סטויג פון געלעגער.

נאָר איינשלאָפן — מער ניט געהאַט שוין די זכיה.
 מע האָט אים באַרינגלט מיט ווערטער ווי דלאָטן,
 דעם חלום אַרויסגעחאַקט הינטער זיין וויע
 און תיבת דעם האַמבורגער פליט געבאָטן
 באַשיידן, ווי קען זיך אַ מענטש דאָס פאַרגינגען
 זיין גאַלד צו פאַרקניפלען, ווען יעדער אין פרויוויל
 געגעבן האָט אים זיין פאַרמעגן, ס'זאָל דינען
 צו איינקויפן עסנוואַרג. ווי זשע, צום טייוול,
 באַהאַלט מען אַ גאַלדשטיק אַזויפיל מעתלעטן
 ווען בייטן מע קען די מטבע אויף עסן?

נאָר דאָ האָט אַראָנע זיך וואָזשנע געמעכטיקט,
פאַרהויבן דעם קאָפּ אַראַטאַריש און פלייסן
אַרויסגעלייגט לשון, זיין טועכץ באַרעכטיקט:
— מ'איז שולדיק אַן אַנדערער... מ'אַר דרייאַונדרייסיק,
די ערשטע פאַרשאַלטענע שטיינער אין שויבן,
דערנאָך — דער געשליידערטער שפּיז אין מיין ראַסע,
די שאַנדיקע לאַטע, די קלעפּ, דאָס באַרויבן.
מ'האַב דעמלט פון גאַרן פאַרמועג אין דער קאַסע
באַוויון בלוז נעמען אַ צענדליקל צענער,
זיי זאָלן צעשמעלצן די פיינדלעכע פלענער.

די דייטשקע — מיין פרוי, אַ דערשראָקענע ענטל —
אַנטלאָפּן, בשעת דער שטורמיסט האָט געטריבן
פון אייגן געשעפט. מיטן קינד פאַרן הענטל,
אַ דאַנק דעם געפינקל פון גאַלד, זיך דערקליבן
קיין עסטרייך. פון דאָרטן אַנטלאָפּן קיין פּוילן —
ביים גרענעץ האָט ווידער אַ ווייל מיר געהאַלפּן
דאָס שטיקל מעטאַל. ניט דערוואַרעמט די זווילן,
צוריק האָט ביים האַלדז מיר געפאַנגען אַ וואָלף — און
געביסן דעם גאַנגל. דער גאַלדענער צויבער
האַט אויסגעלייזט אַבערצומאַל מיר פון רויבער.

און ווען אין פאנאר מ'האט באפוילן זיך אויסטאן,
 צוועקגעבן ערב דערשאס יעדער שפרינקל,
 באגלייט דורך א האגל נאגייקעס און פויסטן —
 דערמאנט מ'האב זיך דעמלט דעם גאלדענעם פינקל
 און עמלעכע גאלדשטיק פארשלונגען ווי פילן.
 און ווען מ'האב זיך אויפגעכאפט אונטער הרונים —
 געזוכט אין מיון מוסט און געפונען. דער ווילן
 צו לעבן — ער לעבט! נאר דער טויט — ניט גענוג אים, —
 אויפסניי מיך געפאנגען, געטריבן צום שייטער.
 א בלענד מיט א גאלדשטיק — זיך אויסגעקויפט ווייטער.

געבליבן ביים לעצטן. טאָ זאָגט, קאָמער אַדן,
 ווי קען איך מיון איינציקן שינער פארהאנדלען?
 צי האב איך באהאלטן דאָס גאלד פאר א נדן?
 איך האב דאָך ניט קיינעם! קען אנדערש ניט האנדלען.
 דער הצמבורגער פליט האָט אויפגעהערט ריידן.
 צוויי טרערן ווי טרוואקס פארזיגלען דאָס מויל אים.
 און הויקערדיקשווער איז געווען צו באשיידן
 זיין ריינוואַשן-זיך דעם ארומיקן עולם.
 בלויז איינער, דער פרוש, פארזשמורעט אן אייגל:
 — דעם גאָט פון ישראל סאַרקויפט פאַר אַן עגל!

צומאָרגנס פארטאָג איז דער האַמבורגער פליט
אנטלאָפן אין שטאָט. ניט געזאָגט קיין „א גוטן“.
אי האָט מען אים צופיל פארשעמט און פארזאָליעט?
אי האָט ער אן אומגליק דערשמעקט, — זיין מחותן?
ווייל זינט עס האָט פאָליע גענומען זיך פאָרען
מיט פולווער — האָט ער אים געוויכט ווי אַ שריק.
און אפשר איז אלאדינג אַ לינגערשער אָרן,
דער פאל מיטן גאָלד — ביי דעם פליט אַ תירוץ
אויף קענען אנטלויפן? כדי ניט באדארפן
דעם תליון די לעצטע מטבע צו וואַרפן?

דאס טאגניקע אפגאָלד אין נאַנטיקע שנייען —
ווי פראַסטיקע פונקען פאַרזינגלט אין געגנט.
ביים ברעג פון אַ יאָדלעוואַלד גייען זיי, גייען
צום ערשטן מאָל ביידע. די רחבות באַגעגנט
מיט אַמענע אַרעמס. און ווי אַן אַרקעסטער
זיי שלינגען די פרישקייט. ביז וואַנען זיי ווערן
די רחבות אליין! אין אַ קעלט אַ פאַרפרעסטער —
ווי קוילן אין אויוועלע — וואַרעמען שטערן.
עס האָט נאָך קיין שניי ניט דערפרייט אַזוי גוואַלדיק
ווי דבורלען און פאַליען וואָס לויטערן וואַלדיק.

זיי שעמען זיך אַנצוזען איינער דעם צווייטן,
 בלויז פינגער אין פינגער זיך פלעכטן. די מינע —
 ביי פּאַליען אין בוזעם. ער וועט זי באַלד גרייטן.
 די ליבשאַפט פון איין זייט, פון צווייטער — די שנאה,
 באַמערקט ער ניט דבורלס אַ בליק, וואָס זי האָט אים
 אַרויסגעגליט זייטיק. אין בלענדיקער קרירה
 עס וואַגלט פאַרויס, ווי די בענקשאַפט, איר אַטעם,
 און טרעפט זיך, באַהעפט זיך מיט זיינעם. אויף אירע
 צעעפנטע ליפן אַ שנייעלע-שנייבל
 זעט אויס ווי אַ דימענט אין רינג פון איר שמיכל.

די שטערן — געפאַנגען אין שנייאיקן שפיגל.
 די לופט — אַ געשליפענער זילבערנער חלה,
 צעשניידט האַריוואַנטן. און אַט ביי אַ היגל,
 דורך צווייגן-געפלעכט, גיט אַנטקעגן אַ שטראַלי-אויף
 אַ רעלס אַ געזילבערטער. איצטער זיי שליטלען
 אַראָפּ אין אַ נידערונג, הילן זיך ביידע,
 מע זאָל ניט באַמערקן, אין שנייענע קיטלען
 (ס'דערמאָנט — ווי אום פסח אין ווייסן דער זיידע),
 און שטיל. אַז די שטילקייט וואָס וועבט די לעגענדע
 זאָל גאַרניט באַמערקן, זאָל גאַרניט דערזען דאָ.

ער שמעלצט מיטן מויל דעם פארפרוירענעם באָרן
 וואָס אונטערן קלעפיקן רעלם. אין אַ ווילע —
 שוין לאַקערט די מינע אין גרובל פארלאַדן,
 באַשאַטן מיט שניי. עס איז איצטער די שאלה,
 צי ס'נענטערט אַ באָן. זיי דערקלעטערן דעמלט
 צוריק צו דעם היגל, צום וואַלדיקן באַרטן.
 אין סימן פון זייערע שאַטנטיט פלעמלט
 די שטולקייט. קיין צווייגעלע קרעכצט ניט. און דאַרטן —
 פארגעסן די מיז, די קאנאלן, עינזייט, —
 דערוואַרט מען, ס'זאל ווערן דער אויפרייס מקיים.

עס ציט זיך אַ שנירל פון ביידנס געדאַנקען
 אַהין צו דער מינע. דאָס שנירל גיט איבער
 אַ תפילה, אַ מענטשלעכען ווילן. עס בלאַנקען
 פון ווייטן די רעלסן. אַ שעה גייט אַריבער,
 און — גאַרניט. נאָר באלד נעמט זיך טראָגן אַ סאַפע.
 דאָס שנירל גיט איבער אַ פונק צו דער מינע,
 דער פונק ווערט אַ פלאַם, און די „נייע אייראָפע“ —
 צעשפרינגט ווי אַ טאַפּ אין געצונטערטער שטאה.
 אַ בוים שיט אַרונטער זיין צירונג אויף ביידן,
 און ליפן אויף ליפן פאַרטייטן דאָס ריידן.

צוריקוועגס דורך שנייאיקן, וואלדיקן שווייגן,
געזעמיקט מיט שנאה, פארהונגערט מיט ליבשאפט
ווען פאליע האט דבורלען געקושט אונטער אוויגן
און זי — אים געזערטלט אין ליבער פארקניפטשאפט, —
האט אנגעיאנגט פון דער לבנה א רייטער:
— וואוהין אין דער נאכט? און א שפרונג פונעם זאמל
פארויס מיטן שפייטער: פון וואנען, ווער זייט איר?
פון וואסער בריגאדע? ניט געבן קיין טראָט! —
נאָר ווען ס'האט דער פרעמדער גערעדט אזוי פלאצמוק,
האט פאליע דערקענט אים: דער בלאַנדער אדאמעק.

דערנאך אין זעמליאנקע, ביים פאסטפארנעם בראנמן —
 אעאייגלען זיך גיפטיק די טעג וואָס פארגאנגען.
 אדאמעק דערצוילט וועגן ביטערע קאמפן
 און אז מ'האט זיין טאטן געכאפט און געהאנגען
 פאר דורנשטופן ברויט דורך אַ גראַטע. — — — אַ דודע
 אעשפילט זיך אין ווינקל, פאַרווערבעט און טרערדיק.
 און פאָליע ער ענטפערט אין מיטן דער סעודה:
 — דערפאר האָט מען היינט זיי באַצאָלט ווי געהערדיק.
 די שריפה געוען? דאָס האָט דבורל, זיי וויסן,
 דעם פיינדס עשאַלאָן אין דער לוכטן צעריסן!

— איך וועל ראַפּאָרטירן אין שטאַב, איך וועל מעלדן.
 פאַרפילט ער די גלעזער, אַדאמעק. מע וועט אייך
 גערענקען, דערמאָנען ווי אמתע העלדן.
 פאַרבלייבט אין זעמליאנקע, חברים, איך בעט אייך.
 נאָר דבורל אים ענטפערט: — מיר קענען ניט לאָזן
 די נאַנטסטע. זיי וואַרטן אויף אונדזער צוריקקער.
 אַצינד — ניט געחלומט, אין וועג זיך געלאָזן,
 ווייל שפעטער אַ ווייל קען מען ווערן צווישבור.
 מיט ברויט און קאַרטאָפל האָט פאָליע און דבורל
 געלאָזט זיך אין וועג, ווי געבונדן צום גורל.

— אין נאָמען פון וואַלד — איז פאַרשפּרונגען זיי ביידין
אדאָמעק — אָט האָט איר אַן אָרדן: דעם שפּייער.
דער וואַלדמענטש באַגלייט זיי. און פאַרן צעשיידן
באַשטימט מען אַ טרעפונג. דורך זילבערנעם פּייער
מאַרשירן געאַרעמט די צוויי דיווערסאַנטן.
די פּאַנצער־לבנה גייט נאָך זיי פאַרטייעט.
פאַרגלייבט אין דער זויבערער וואַלדיקייט שפּאַנט'ן
אַז ברענגען אין דר'ערד די צעשטערנטע פּרייהייט.
און הינטער זיי ביידין עס גליען נאָך, בלאַסן
פון נאָן דעם פאַרברענטן די פּאַמסענע פּאַסן.

לרען איבערן טייך פלען דארשטיק די שוואלבו,
בארירן זיין פלאך מיט די בייכעלעך ווייסע, —
ווער ספקט, אז ערגעץ אין וואלקנשע פאלבן
דערנענטערט זיך אומגעזען שמורעם בעתימעשה?
מיר האבן דאך אלע געריכט זיך מעתלעתיק
אז קריינע, די טראַגיקע פרוי, וועט געבוירן.
פארוואָס איז צעגאַנגען ווי פערל אין עסיק
די כלומרשטע רח, און מיר האבן פארלוירן
די גלייכוואָג, ווען זי האָט גענומען צעווייגן
די אייביקע זיילן פון וועלט מיט איר ניגון?

א זעלטענע קראנקייט ביי קריינען : כסדר
 איר דאכט, ס'איז א גלאַזיקע ערד. און דער שונא, —
 פון ווייטן אפילו, ער זעט וואָס אין חדר.
 מיט דווקא די ערד. אויך פון גלאַזן אזוינע
 איר חלום. ניטאָ קיין באַהאַלט פאַר די בילדער
 וואָס צאָפּלען אין טורמע, געשמידטע ביים נעכטן.
 זיי רייסן די קייטן אין ברומעניש ווילדער
 און לעבן אין איר מיט א לעבן און עכטן.
 פון גלאַז אירע ווערטער, פון גלאַז די נשמה,
 און עמעצער זעט די געדאַנקען מסתמא...

פלעגט עמעץ זי פרעגן: דער מאַן אירער — לעבט ער?
 איז שטענדיק געווען א תשובה דעם פרעגער
 א ביטערער שמייכל, פון גאל א געוועבטער.
 אצינדערט, אויף איר עשאפּאַט פון געלעגער,
 די האַר ווי אן עק פון א פּאַווע צעלאַזן,
 דערציילט זי פאַר אלעמען: ניין, כ'האַב אים קיינמאָל
 מיט אַנגעזען. דאָרטן, צעליוגט אויף די גראַזן,
 ביים רויש פון א ווייסן צעפרילינגטן ביימל,
 האָב איך מיט פאַרמשפּטע יידן א קופּע
 געוואָרט, און דער טויט זאָל אונדז שפּרייטן זיין חופּה.

פארטאָג. פון די פעלדער קומט ריח פון הייזשניט.
 מע שלעפט פון דער קופע צום קלעפיקן גראָבן.
 איך וואַרט אויף מיין אומלעבן, פיל שוין מיין פלייש ניט,
 א מעסער א טעמפער די געגנט נעמט שאַפן!
 נאָר דעמלט, פארשפרונגען איז מיר ווי אַ חיה
 אַ ליבשאַפט-נאָגער און געמאַנט זיין דערפילונג.
 אַ ליבשאַפט נאָך שטאַרקער פון אומקום, אַ נייע.
 געמאַנט אין מיין לעצטקייט אַ קילונג, אַ שטילונג.
 און איך האָב אַן זינען געמאַנט און גערופן,
 אַ מאַן אַ געליבטן געווישן די גופן.

און ערב דעם זונטאָג, ווען אויף די זעמער
 געפאלן איז טוי, — האָב איך יענעם געפונען.
 — טרינק-אויס מיינע ליפן, דו ליבטיקער פּרעמדער,
 און שעפּ מיר אַרויס, ווי מע שעפט פון אַ ברוינעם
 אַרויס די לבנה. כ'וויל אויסער דער לאַטע
 אויך מיטגעמען תענוג אין טויטן זכרון
 און קומען אין קבר אַ זאָטע, אַ זאָטע,
 אַ זאָטע מיט ליבשאַפט אויב ניט מיט קיין יאָרן.
 די לופט האָט גענוססט. נאָר אונטער די קוילן
 עס האָט מיר אַ טוח צו ליבן באַפוילן.

און ער, וואָס געבליבן פאַרהוילן זיין נאַמען, —
 ער האָט מיך געקושט מיט אַ גרויזיקער פאַרמקייט,
 אין לייב מיר פאַרשמאַלצן אַ געטלעכן זאַמען
 אזוי ווי איך האָב עס געמאַנט אין דערוואַרטקייט
 מיט אויגן פאַרמאַכטע אין פריידיקן פיבער.
 קיין וואָרט ניט גערעדט און זיין בליק ניט באַגעגנט.
 דערנאָך האָבן הינט אונדז געשלעפט אין די גריבער
 און ס'האַט זיין צעשאַטענער גוף מיך באַרעגנט.
 נאָר קענטיק דער טויט אין דער שטאַלענער שחיטה
 האָט מער אויף מוין גוף ניט געהאַט שוין קיין שליטה.

ס'האַט ליפּמאַן פאַרדינט די געהויבענע מצוה
 פון אָפּגעמען ס'קינד. און ווען קריינע האָט ברויזיק
 דערציילט איר געשיכטע, געצאָפּלט אין היקיוויי,
 האָט ליפּמאַן געטראָגן מיט פרייד אויף אַ שטרויזאָק
 אַ לעבן... דער עולם אין שטומען באַרינגל
 האָט אַנטייל גענומען אין גליק, אינעם לייַדן.
 — אוי מוזל־טוב, יידן, אַ יונגל, אַ יונגל,
 און טאַקע געבוירן אין העמרל פון זיידן!
 און עולם אים בענטשט ווי אַ ליכט ביי הכדלה: *אֵלֶּיךָ
 — דאָס קינד זאָל דערלעבן דעם שונאָם מפּלח! אֵלֶּיךָ*

די וועשערין דבורל שוין זאגט עם זאל שמענדיק
דעם דאקטערס כאלאטל, פארוואגלט אהער דא,
זיין ריין ווי א שמערן. וואס ריין? ממש בלענדיק!
עם פאדערט אזוי די דאקטארישע ווערדע.
ער האט דעם כאלאט, ווי א פרומער זיין טלית,
געבאפט ווען די שטוב האט געמאכט אין פלאמען,
און דא ביים געשוויים, אין די שוימיקע בואליעם, —
געטראגן אין מויל מיטן מעסער צוזאמען.
איז טאקע דאס בלאנקע כאלאטל אים הייליק
און ער מיטן בגד — כמעט אומגעטייליק.

פארשטעלט מיט א שפאנישן ווענטל, אין ריינעם
 געפרעסטן נאלאט, ווי אמאל אין שפיטאליצייט —
 באווייזט ער זיך גאנצענע טעג ניט פאר שנינים,
 אויך דעמלט ווען גרייט איז דער טיש מיטן מאלאייט.
 ס'איז ליפמאן פארטאן אין זיין לאבארטאריע.
 מעתלעך נאך מעתלעך מיט עקשנות און ליבע
 אנטוויקלט ער דארטן א נייע טעאריע
 פון יידישע אנטויטאקסינען, — די סיבה
 הלמאי אנדער גוף איז געפאנענערטער, גרייטער
 אקעגן פארשיידענע קרענק ווי א אוויטער.

נאך ליפמאנס טעאריע קומט אויס, אז מיר האבן
 אין מושך פון טויזנטער יאָר געזונדע
 אויף בוידעם, אין קעלער, געשאפן מיקראבן
 אקעגן מגפות, און יענע אורדאי —
 באפאנענערן ס'מאלק. עס איז גאָר ניט קיין מיסטויק.
 ער שרייבט דאָ אַ בינל און פרוואווט עס באגרינדן
 אויף סמך פון באטראכטונג און קאלטער סטאטיסטיק
 אין געטא, צעווישן די מחנות געזינדן.
 דער פלעקטיף, למשל, האָט גאָר קיין ממשלה
 כמעט ניט געהאט אין די געסלעך די שמאלע.

פארטאָן איז אויך ליפּמאָן אין זונן אַ תּרוּפה
אַקעגן געשווילעכץ וואָס האָט אונדז באַשלאָגן,
מאַכט עקספּערִימענטן אויף אייגן לייב גופא,
פאַרגלייבט אין זכרון מיט הונדערטער פּלאַנן
און גיט אויף לאַטיין עס אַ נאָמען, אַ שטייגער:

Nephritis Canalicula. אַבער אַ נאָמען

איז ווינציק. און ווי ער דערוויסט זיך דעם זייגער
ביינאַכט, וועדליק מויון־געפּיף אין די שטראַמען —
דערוויסט ער זיך אויך פון דער קראַנקייט די סיבה:
דער B זויטאַמין איז אונדז גייטיק אַניבע!

און ליפּמאָן גייט ווייטער: אַזוי ווי עס קוואַלט דאָ
אַ שטראַם פון אַ ביר־ברייערין, — וועט ער טויגן
דעם B זויטאַמין צו באַשאַפן. און באַלד־אָ —
ער לאָזט זיך אוועק וואו עס טראָגן די אויגן
געפינען דעם אַפּשוים. און אויף פּאַהוליאַנקע
(מע רופט דאָ די גאַסן ווי אויבן) געפינט ער,
גרייט צו ווי געהעריק, און ס'ווערן די קראַנקע
ביי יעדער מאָל טרינקען — געזינטער, געזינטער.
דער דאָקטער איז ווערט אַז מע זאָל אים באַקריינען!
זיין אויסגעפינס האָט אים דערהויבן ביי קריינען.

עס וועט שוין פאַרבלייבן אַ סוד ניט צו לייזן
פון וואַנען דער פיינד האָט דערוואַכט זיך די ערטער
אזוואו אונדזער היים איז. די דאָזיקע בלייזן
עס וועלן ניט קענען פאַרפילן קיין ווערטער.
קען זיין, ס'האָט אַ שייכות מיט הענגען מאַטריקען,
אַראָנעס אַנטלויפן. קען זיין, עס האָט אויבן
דערנרייכט אַ גערויש. ווייל דאָס מינדסטע געשריי קען
די גאָרע געהיימשטאַט פאַרראָטן, באַרויבן.
און מעגלעך איז אויך : דורך אַ גראַטע, אַ שפּאַרע,
האָט אויבן דערקלעטערט אַ מענטשישע פאַרע.

פון מוידהימלען וויכע גייט-אויף דער באגניען
אין גליטשוקע, פראסטיק-בארעמטע קאנאלן.
מיר זענען — פון שמורעם פארטריבענע בינען —
אויף אונדזערע הארטע געלעגערס געפאלן.
און ווי ס'האט א לצ'ל אהינטערן אפיל
געעפנט דעם פארהאנג פון רויזיקן חלום —
דערלאנגט דער אליאדעס-גלאק הילפיק א צאפל
ווי ראסטויק צעשפרונגען וואלט ערגעץ זיין שטאל אים.
צעפאלמעסט די שטילקייט, דעם קלעפיקן דרעמל
און פאנגט אין א שטאלענעם קרייז דאס געזעמל.

און איידער וואסיווען, האט זיך דייטלעך דערטראגן
א צאקן פון שפירחינט, געווירצט און געוויקלט
מיט דייטשע באפעלן, און הינטער די ראגן
א שאם אין מיליאניקע עכאם צעשטיקלט.
און פאר א פראזשעקטארס באוועגלעכע בלענדן
עס יאגן סאלדאטן אין מאסקע און העלעם
צחוק, וואו די גיפטיקע שפירחינט זיך ווענדן.
זיי שאטענען, קריכן פארויס, ווערן געלם
און ווייזן זיך ווידער. אין אונדזערע מיילער —
פאראייזיקט דאס לשון ביים הערן די קיילער.

— צו גלעזער-גאס ניין! דורכן סאמע געדרייטן
און שמאלן קאנאל! — גיט ארויס א קאמאנדע
די מיטוואוינער פאליע. און איינער דעם צווייטן
העלפט מיט. זענען אלע, דער עיקר, פארצן דא?
ס'יאגט ליפמאן, פארפאנצערט דאס קינד אין זיין פאלע.
דער בלינדער און קריינע פארנעמען זיך נאך אים.
און דורך די שטאכעטן פארזשאווערטע, שמאלע, —
די זון גרינט אריין אין צעגלימצערטע שטחים.
דאס ליכט פארמשונגע'ס די מייז מיט די לויפער
און שפירדיגט פארוואַיען דעם חלל אן אויפהער.

ס'איז פאליע געבליבן צו שויגן — דער לעצטער,
ביים אפצווייג פון ברייטן קאנאל מיטן שמאלן.
ער ליגט אינעם וואסער-געפיר א פארנעצטער,
געגרייט מיטן שפייטער דעם פיינד צו באצאלן,
ווען יענער וועט פרוואוון אהער זיך פארקערוען.
דערביי איז אויך דבורל און קאפל דער שמידער.
און פאליע מיט קאלטע פארשטאליקטע גערוון
ער ענטפערט מיט קוילן א צווייטן מאל, ווידער,
בשעת די געשטאלטן אין מענטשלעכן אויסזען
פון זייטיקע ווינקלען דערקריכן, דערפויזען.

א וויילע איז שטיל, נאָר די שטילקייט אַעגראַבלט
א שפּירחונט, וואָס קענטיק באַלוינט מיט אַ קויל איז.
און באַלד פון אַנטקעגיקן אויסבויג עם מבול'ט
מיט פּויער צוריק. און פאַרחיה'טע קולות
דערטראַגן זיך נענטער. — אַנטלויף און געשווינדער —
זאָגט פּאַליע צו דבורלען, — פאַרזאַמל דעם עולם,
גיב אַנטונג עם זאָל ניט פאַרבלאַנדזשען דער בלינדער,
און אַלע — אויף גלעזער־גאַס, אויפן בית־עולם!
זי האָט ניט געוואָלט. נאָר זיין בליק האָט באַפוילן,
ערשט דעמלט אַנטרונען ביים אַפּגלאַנג פון קוילן.

אַצינד, ווען געבליבן איין קויל, האָט זיך פּאַליע
דערמאַנט אַן דער נאַדרער. מיט קאַפּלען צוזאַמען —
דערשאַרט זיך אַחיננו אַן אַטעם, פאַוואָליע.
און איידער דער פּיינד האָט באַוויזן פאַרזאַמען
דעם וועג — שוין געעפנט דעם גאַז בחיפּזון!
פון שפּאַלט האָט גענומען זיך ציען אַ נעפל
אין קרייזעלעך גראַע, דערנאָך זיך געלאָזן
אין ווייטער געהיימשיטאַט, אַ טרעפּ נאָך אַ טרעפּל.
די לופט האָט געזויערט. און ביידע חברים —
זיי האָבן דערווייטערט זיך פון די מערדיירים.

— א שוועבעלע! בליציק האָט פּאָליע געבונדן
א שטיקל פּאָפּיר, עס געלאָזן אין סימן
פון יאָגיקן שטרעם. ווען ס'פּאָפּיר איז פּאַרשוואַנדן,
צו אָפּטענער גאָרער גענומען דערשווימען, —
האָט פּלוצים אַ הייב זיך געטאָן ווי אַ כוואָליע
אַ פּלאַם. און בעת־מעשה איז פּאָליע אַנטלאָפּן
מיט קאַפּלען אַהין צו דעם קבר פון גדליה, —
אויף גלעזער־גאַס ניין, וואו דער וועג איז נאָך אָפּן.
דאָרט האָט זיך מיט גלויבן דער עולם פאַרמויערט
און הינטער דער וואַנט אויפן שוואַ געלויערט.

**אויף גלעזער־גאס ניין, אויפן קליינעם בית־עולם
האָט אסתר געפונען איר מקום מנוחה.
(אויף זעלבניקן אָרט איז פאר־אנקערט דער עולם
פון זינט דער מהומה, געלאָר, זאווערובע).
באַקומען אַ שטויב פון גראַנאַט אינעם שאַרבן,
איז אסתר געפאלן: באַוויינט מיר ניט, מילא.
זי האָט נאָך באַוויזן אַ פונק פאַרן שטאַרטן
אַז אַפגעבן דבורלען איר אַלטע פאַטשיילע.
אַזינדער איז אסתר אַ בערגל ניט מערער,
אַז הויקערל ערד לעבן גדליה דעם לערער.**

ווי אומהיימלעך-ליב ס'איז צו וואוינען מיט טויטע!
באנעמסט ניט דעם חילוק פון דיר ביזל יענע
וואָס לעבן זיך אונטער די בערגלעך די רויטע.
ס'פארגינט זיי ניט אָבער די צייט, די היענע,
און גרוזשעט ביז וואַנען עס בלייבן סקעלעטן!
און שטענדיק עס דאַכט, ווען דו עסט ביי די קברים,
אַז אויבעט די טויטע, פאַרהונגערטע בעטן
אַ קרישעלע ברויט און זיי שטרעקן אַן אָרעם.
נאָר וויפל אַקרייעצן זאָלסט זיי ניט געבן —
וועט מער זיי ניט זעטיקן קיינמאָל דאָס לעבן.

אַ לויב צו דער שפּין, וואָס האָט גריילעך אַ שטילע
געשפּונען אין ליימיקן קעלער איר צייגנס,
איר אויסגעבענקט-גראַע געפויניקטע תפילה
אַזוי ווי אויס פערעם פון אונדזערע שווינגנס.
די ערשטע האָט דבורל באַמערקט זי. אין שטוינג
באַוויזן פאַר אלעמען: זעט אינעם ווינקל!
און עפעס האָט גלייך זיך געביטן אין וואוינגנס.
די שפּין, אויף איר ווייכן פאַרטרוילעכן שפּין-קול
האַט שמייכלדיק איינגערוימט זיניקע קלאַנגען
וואָס האָבן אַרויסגעלעבט נייע פאַרלאַנגען.

און ענדלעך געפיל האָט געהאַט פעטער נח
 ווען טויב איז מיט גרינינקן בלעטל דערפלוויגן.
 די שפּין האָט פונאַנדערגעשפונען אַ כוח
 אז מיר האָבן גיריק איר וואונדער געווויגן.
 און ליפּמאָן האָט פּילאַזאַמירט דאָ אַנוסטן :
 עם קלעטערט אזוי ווי די שפּין אויף אַ פּאַרעם
 דער מענטש, אין אַ חלל אַ פרעמד־אומבאַוואוסטן.
 און בלינד אין זיין וויסוקייט זוכט דער בן־אדם
 דאָס פּערעמל. נאָר ער דערזעט ניט דעם קאַנטור
 און פרעסט זיינע קינדער פאַרשפונען אין פּלאַנטער.

באַשיצט פון דער שפּין, פון איר גראַעזר ממשלה, —
 דאָס לעבן גייט ווייטער. נאָר דווקא ניט גרינגער.
 אין עטלעכע טעג נאָך דער וויסמער בהלה
 האָט אויבן פאַרמויערט מיט שטיין דער באַצווינגער
 אַ טייל פון די גראַטעס, און הושך מצרים
 פאַרפילט די געהיימשמאַט. נאָר מיר זענען ווידער
 אַ פּאָלק זאַלבעצענט ווי געוועזן עד היום,
 עם זענען אין אייביקס פאַרוואַנדלט די גלידער.
 אַ פּאָלק זאַלבעצענט וואָס מע קען ניט צעטיילן.
 דו פרענסט ווי אזוי ? ב'וועל דיר זאָגן, דערציילן :

מיר האָבן אין קעלער געפונען באהאלטן
א פרוי מיט איר אַעןיעריק יינגל, — טאַמאַרע
און יוליק. און אויפן בית־עלמין דעם קאַלטן
איז היימיש געוואָרן, ווי ס'וואָלט דורך אַ שפאַרע
דער פּרילינג אַריין. אויך דאָס יינגעלע קריינעם,
וואָס אַרם זיין נאָמען, — זיך עלטערט אין פּריידן
און קלערט ניט פון אומגליק וואָס הויערט בשכנות.
א, ווער קען די רעטעניש העלפן באַשיידן?
ווי שמעלט זיך דעם שמורעם אַנטקעגן אַ זאַנגל?
אויף וועמעס באַפעל איז דער גאַרער געראַנגל?

A מיינט געשונוטע! ווען פאליע מיט קאפלען
אונטע זענען איבערן עלאנטפעלד דעם גרויסן,
כדי ניט אז בלייבן סארמלאנעט מיט די נאפלען,
געפינען אן אויסוועג, א טיר אז דעם דרויסן, —
געפונען זיי האבן א מענטשן אין בלאטע,
א בלאטע-געשטאלט, וואס ניט מעגלעך דערקענען
קיין חילוק געווישן זיין הייט און קאפאטע.
נאך ווען מיטן אורח אינאיינעם זיי זענען
דערקראכן אהיים און זיי האבן דארט קוים אים
דערוואשן, — איז יעדער געבליבן נשתומם :

א האקנקרייך האט זיך אנטפלעקט אויף זיין קליאפע!
אז ער האט זיך מודה געווען בעתן פארשן
אדאז... מ'האט אריינגעטארט אים אין געסטאפא,
דארט ארבעט ער קעגן זיין ווילן א יאָר שוין.
מע רופט אים — פיצוקאס, פון אטאם — א ליטווינער,
פארבלאנדזשעט דאָ נעבעך אין פרעמדע קאנאלן.
דערנאָך איז דער זעלבער — אַ יאָשטשער אַ גרינער,
אויף דר'ערד פאַר די עטלעכע יידן געפאלן:
— אַ ווייב מיט דרוי קינדער, דאָס יינגסטע אַ פּיצל...
דערביי האָט אויף גאָט זיך פאַררופן דער היצל.

אַט איז דיין נקמה, דער מענטש דער געשענדטער,
דו זעסט? האָט צו פאָליען געוואונקען דער פרוש —
אים צוגעפירט צו דעם געפאָנגענעם גענטער.
די מעשה, גוטברודער, איז גאָר ניט היסטאָריש...
גאָר פאָליען — אים האָבן אַ גלאַנץ געטאָן טרערן,
געשמעלצט די נקמה, די גלוסטונגען אירע,
צענאָסן ווי קוועקזילבער זיינע באַגערן.
מיט פיינלעכן עקל צו גאָר דער יצירה, —
פארדעקלט די אויגן אין מידער אַליינקייט
ניט אַנגווען מער דאָ די מענטשישע קליינקייט.

דאָס הויכע געריכט איז אוועק זיך באַראַטן.
 באַשטימען דעם פסק ווערליך אייגענעם קאָרעקטן,
 ביים פרישינקן בערגל, וואו ס'לעבט נאָך דער שאַטן
 פון אסתרון. אמת, מע האָט קיין גענאָרוקס
 אויך דאָרטן ניט אויסגעזוכט. אָבער די שופטים
 זיי האָבן געהאלטן פאַר אומווערדיק הרגען
 מיט אייגענע הענט. — סידן געמט און באַשטרעטט אים —
 זאָגט ליפמאן, — דער שד זאָל אליין זיך דערוואַרנן!
 — אזוי אָדער אנדערש, נאָר זאָל ער פאַרשווינדן!
 האָט ממש געשלאָגן אַ דיבוק פון בלינדן.

אזוי האָט גענאָלטן דער משפט: פאַרטרייבן
 פיזוקאָסן קריק אין געדרידלמע שמאַלע
 העטיוויטע קאנאלן, און זאָל ער דאָרט בלייבן
 געיאָגט פון זיין אייגענער פינגערער קללה.
 און זאָל דער באַשעפער, וואָס האָט אין זיין אַלם
 געפורעמט דעם מענטשן — באַשטימען וואָס ווייטער:
 צי מייז אין קאנאל זאָלן גרוזשען די פעל אים,
 צי זאָל ער אנטרינען אַ גאליקפאַרשפויטער.
 אזוי איז געשען. און זאָל פסקען אַ דיכטער
 צי אַרנטלעך האָבן געהאַנדלט די ריכטער?

טאמארע, דו העלדישע מאמע, ווי האָסטו
געראַטעוועט יוליקן, ווער איז דער שיצער?
— אויף סובאַטש, אַהינטער די צוימען פאַרראַסטע,
דאַרט האָט מען — איך וועל עם דערציילן בקיצור —
די קינדערשע הויטן ווי שאַלעכטס פון עפל
געשיילט פון די צארטינקע פנימלעך, וואָרעם
עם טויג פאַר קאַסמעטיק. ביינאַכט, אין אַ נעפל,
פאַרשלעפערט ב'האַב יוליקן מיט כלאַפאַרעם,
גענומען אין זאַק, און עם איז מיר געראַטן
זיך דורכגליטשן אונטער עלעקטרישע דראָטן.

— ווי מוראדיקיפשוט דיין ריידן, טאמארע!
 דערצוילסט מיט א שטימ, א יענוועלטויקע, שטילע,
 אין ליכט האסטו איבערגעשמאלצן א נמארע,
 איך לייזען דיין פנים — דעם היינטס א מגילה.
 נאך זאג מיר, טאמארע, איז יוליק כוח
 ווי דו צו פארוואנדלען אין ליבשאפט די שנאה?
 נאך זאג מיר, טאמארע, פארמאגט ער נאך כוח
 צו זינקען אזוי אין דער צענטער מאלינע?
 צו טרינקען די בוטערניש? פרעגט ער ניט קיינמאל
 אזאז איז א פויגל, א שטערן, א ביימל?

— ס'איז יוליק באהאוונט און האט ניט קיין טענה...
 אט זעסטו: פון קברשן ליים פונעם פייכטן
 באשאפט ער אין ווינקל די וואונדער-וואך זיינע —
 א מושה'געשטאלט פאר די דורות צו לייכטן.
 דער שטרעליקער קאפ ווי געקנאטן אויס פויער, —
 אין טונקלקייט הערנערט באפעלעריש, מאכטיק.
 ס'וועט ביז דער באפרייאונג שוין זיין דער באפרייער.
 זיין בליק, — איבער פעלדן א זונאוויסנאנג, פראכטיק,
 וועט יעדן קאנאלמענטש די בענקשאפט אנטפלעקן.
 און ליים, זאגט דער קינסטלער, פון קברים וועט קלעקן.

צינדער באַקען זיך, דו לייענער מיינער,
מיט נאָך אַ פאַרשוין: מיטן שלייפער פון מעסערס
אויף גלעזער־גאַס דרייצן: פעטראָ דער ציגיינער,
וואָס יאָרן שוין לאַנגע ער ווייס ניט קיין בעסערס
ווי ציען זיך איבער די הייפן און קלינגען
אין גלעקל פון וואַרשטאַט. אַ סימן, מע קאָן אים
ארויסראַגן שלייפן פאַרטעמפיקטע קלינגען.
און שלייפנדיק — בייגט ער זיין ביינערן פנים
אַלין נענטער צום שטוין, אַז עס זאָלן די פונקען
אַריינגיין אין הויט אים און בלייבן פאַרוונקען.

די פונקטן זיי האבן זיך טאקע פארשפילט
אין טראגדיקן ארוב, אינעם קארטיקן שטערן;
ניט קלעפיקס אין אדערן זינט אים ריזלט,
נאך שטאלענע פונקטן א שטראם, וואלט איך שווערן!
און ווי א קינדזשאל מיט טריליאנטן טאשלאגן —
די פראנט פון זיין שבת פון פנים נאך בלענדיקט.
שוין לאנג זיך געזעגנט מיט פערד און מיט וואגן,
ס'קען דאנטן: ער האט מיט זיין אפשטאם געענדיקט.
נאך פוסבן יאר קאטארגע האט ער פארלאזן
זיין וואלד און זיין וועלט, איז א שליסער געווארן.

נאך ווען ס'איז געקומען דער דייטש — האבן נאך די
פארשוואנדענע מעסערס געשאפט אין זיין לעבן —
פון לייב אים ארויסגעטאנצט קעגן דער הארדע
און מער שוין זיין אומרו קיין רו ניט געגעבן.
אזעק איז פעטרא אין די וועלדער פון געגנט
באנאנד מיט א קינד וואס אנטרונען פון שחיסות.
און ווען ער האט בירדן איגיניער באגעגנט, —
געגעבן דאס קינד א איגיניערטע: היט עם!
דאס קינד איז פון טויזנטער מאמעס געבליבן,
מיט ליבשאפט פון טויזנטער זאלסטו עם ליבן.

און שפעטער האָט ווידער פעטרף אין די וועלדער
געבראכט אַ געיאָגטן געפייניקטן יינגל,
פאַרברוינט אים דאָס פנים, געוויקלט אין טרעלדער
און אַנגעטאָן אים אויפן אויער אַ רינגל,
מע זאָל אים דערקענען. אַזוי האָט כסדר
זיך איבערגעחזרט. ביז איינמאָל געקומען
אין וואַלד מיט אַ מיידעלע אונטער די קליידער —
געפונען ער האָט שוין ניט קיינעם, בלויז בלומען
באַטויט מיט געוויין. און צעריסענע בויך
וואו שנירלעך מיט ראַבינע־קרעלן זיך הוידען.

אויף גלעזער־גאַס דרייצן ביים אַלטן ציגיינער
פאַראַן איז אַ קעלער. אין קעלער — אַ ברונעם.
און קוקסטו אין קוואַליקן ברונעם אַריין נאָר —
דערהערסטו ניט מער ווי דעם וואַסערס ניגונים.
נאָר עטלעכע שפּאַן פון דער וואַסערהויט נעמט זיך
אַ דעקל אַרויס און אַצינד קענסטו קריכן
דורך שמאַלן טונעל, ביז די ריכטונג פאַרנעמט זיך
אויף לינקס, דאָרטן הייבסטו אַ שטויין און אינגיכן
ביסט דו שוין אויף גלעזער־גאַס ניין, וואו עס וואוינען
פון דעראַ פּאַעמע די אַלע פאַרשווינען.

אָדערשט האָט אַ בולבול, סאַרוואַלדערס אין קעלער,
אַרויסגעשטראַלט וויסניקע שפּראַצן. אַ סימן —
דער פּרילינג שוין פּראָדזשט אין שטאַט זיינע בעלער.
עס האָבן דערזוניקט זיך מונטערע שטימען
אַרום דעם בותיעלמין. דאָס ליאַרעמט אַ טאַפּטע
אַעוונגענט שטראַמען פון שטאַמישע גאַסן
דורך רעניקאַנאַלן מיט שנייען סאַרשטאַפּטע.
זיי רוישן, אַעשינדן דעם אומעט אין פאַסן
אַין שפּרייטן שוואַרצערדיקע ריחות אַעבליטע —
אַן אַנדענק פון ווייטער, אַמאָליקער ליטע.

פון שנייען צעגאנגענע, ערדן וואָס יעדן,
 פאַרמויערטע קוואַלן, פריש-גראַזיקע רעגנס,
 וואָס פליעסקען דורך גראַטעס, צעגאַלדיקטע רעדן,
 פון ווינטערס צעגאנגענע פרייע פאַרמעגנס, —
 עס האָבן די שטראַמען געזונגען אַן אַדע
 צום פּרילינג, אַרומגעכאַפט ווי מיט אַן אַרעם
 דעם קעלער און ס'האַט זיך אַ ליניע אַ גראַדע
 געצויגן פון פּרילינג אַהער צו די קברים,
 דערווייכט און דערוואַרעמט פאַרגליווערטע האַרבן
 און אויפגעוועקט יענע וואָס זענען געשטאַרבן.

דער פרוש, פאַרמאָן אין געהויבענער פראַצע,
 האָט זאַרגעוודיקערנסט געכשרט די כלים,
 גערעדלט, געכאַקן ווי ס'דאַרף צו זיין מצה.
 באַזומטוכט די קנייטשן פון הייכל אבליים.
 דער רוך האָט געצויגן זיך ווייט, דורכן קוימען
 פון גלעזער-גאַס דרייצן, וואו ס'וואוינט דער ציגיינער.
 און דאָ, אינעם היכל דעם ברייטן, גערוימען,
 געוואָרן איז וואַרעמער, זויבערער, פיינער.
 דער פרוש האָט אָבער אין קומער געמענהט:
 — ס'איז נאָענט דער פּסח, מיר האָבן קיין וויין ניט!

האַט פאָליע זיך פלוצים דערמאָנט: זיין געטרייער
געפאלענער טאטע, ער האָט פאראיאָרן
ביים סדר אין געטאָ באַהאַלטן אויף הייאָר
אַ פלאַש ייד־ציומוקים! באַגלייט פון זכרון, —
אַצינד האָט געצויגן דער זון דורכן ברוינעם
צו יאַטקעווער געסל און דאָרט אונטער גרינע
צעפאלענע ווענט די ירושה געפונען.
ביים אַזען דעם וויין האָט געטענצלט אין שכינה
דער פרוש: אַ האַלבע פלאַש וויין דאַרף מען ווידער
באַהאַלטן אויף איבעראַיאָר, אין דער נידער.

ביים סדר. דער פרוש געלענט אָן אַ קישן.
צוויי וואַקסענע ליכט. אַ פאַרטרופטע הגדה.
ס'איז אמת, מע זעט ניט קיין הינער, קיין פישן,
פאַראַן אַבער מרור, אַזוי איז די מאַדע.
די שפּין וואַרפט אַ ציפערבלאַטי־שאַטן אַ רונדן
דעם פרוש אַנטקעגן און פּרעגט: מה נשתנה?
עס קניפן זיך אַלטע צעריסענע בונדן.
דער איצטיקער קנעכט איז דעם זיידן מקנא.
— עבדים היינו... ווער זענען מיר, קינדער,
נאָך עטלעכע טויזנטער יאָרן אַצינדער?

מיט זאנגענער האנט הייבט דער פרוש א בעכער
פון טונקעלן זילבער מיט ראנדן פון גינגאלד.
באקריצלט מיט הירשן וואָס רייסן זיך העכער,
די ווענטלעך מיט פּסוקים ווי טויען באַרינגלט.
עס האָט אים געראַטעוועט אסתר, לזכר
די יידישע דורות צעאַשט און פאַרלענדיקט.
איצט גייט ער פון ליפן צו ליפן אַ בלייבער,
מסתמא זיין שליחות נאָך אַלין ניט געענדיקט.
— צו איינציקע זופן! דער וויין איז מחיה.
אַ זופּ — און עס קוואַלן שוין וויין־מוואַליעס נייע.

דער פרוש איז ניט צו דערקענען, אַ צווייטער.
זיין פנים — אַ בליציק־באַלוינטענע מאַפע.
פאַמעלעך, אין קיטל דעם בלענדיקן גייט ער,
פּראַלטי־אויף מיטן אַקסל די שטוינערנע קליאַפּע
וואָס פירט אין געהיימשטאַט דורך ביוועגן שמאַלע
און ברומט: שפּוך חמתך! פאַרגיס מיט דיין צאָרן
עמלקן, זאָל אים פאַרשרפּען דיין קללה,
ווי ער האָט פאַרשייטער־הויפט אונדזערע יאָרן.
אַ ראַג זאָל זיך מיאוסן קראַקען זיין נאַמען.
און אַלע אים ענטפּערן איינשטימיק: אָמן.

**פארושאוווערטע ביקסן, געפוקלט אין פליאמועם,
אלטמאדישע, קרומע סקעלעטן פון אייזן, —
ווער האָט אייך באַהאַלטן אין די ד' אמות
איר זאָלט אין געהעריקער צייט זיך באַווייזן?
אי האָבן געטראָגן אייך שטאַלצע סאַלדאָטן
און רום איז דער נאָמען פאַר אייער געוואָונער?
אי זענט איר געהאַנגען אויף אַקסלען פון קאַטן,
אי האָט איר געשאַסן אין אייגענעם חבר?
אי, ביקסן אין דר/ערד, וואָס מיר האָבן געפונען
נייט גראָבן אין קופערנעם קעלער אַ ברונעם!**

און אפשר געפולווערט אין אייך האַט אַ האַטן
אין מאַרש פון די צייטן, אַז גלייביקע פינגער
דערגראַבן זיך וועלן אַ מאַל צו די וואַסן,
זיי נאָכאַמאָל אָנצילן קעגן באַצווונגער
און ענדיקן זיגעריש יענע מרידה
וואו זינגענדיק זענען געפאלן די שלאַכטלייט?
דערגלעקערט אין מיר זייער שטאַלענעם וידוי,
דעם סוד פון געשיכטע אַנטפלעקט פאַר די נאַכטלייט!
אַ, ביקמן אין דר'ערד, וואָס מיר האָבן געפונען
ביים גראַבן אין קופערנעם קעלער אַ ברונעם.

זיין וואָס איז מיט אַרמלעך, אונדזער מוזיניק,
פאַרטריבן אַהער פונעם אלטן גייערן?
ס'איז ניט אַז פאַרזינדיקן. לעבט ווי אַ קיניג
און גאַרנאָר אינגיטן וועט נעמען שוין ריידן.
אַ קוועקזילבער-פלייט איז דערזיילע זיין שטימל,
און ווימל דו זאָלסט ניט די קלאַנגעלעך זוכן —
אַנטרינגען זיי אין אַ באַזונדערן הימל.
אַ שמייכל פאַרהוילן אין זייענע פוכן
באַזינגלט זיין פנים. עס איז די געהיימשטאַט
זיין אמתע ניט קיין פאַרלייקנטע היימשטאַט.

געוויס, אין קאנאלן-מלחמה, אויך שפעטער
אין וואַגל דורך קעלטן, דורך פינצטערן הונגער,
געווען איז אונדז מאַקע אַ שאלה, צי וועט ער
באזיגן די פיינד אונדזער הערשער דער יונגער.
נאָר ווייס דען אַ פירל איר ניגון, קיים האָבן
איר טיפקייט ניט אויפגעקושט פינגער ווי רעגנס?
וואָס מער ס'האַט דער אומגליק זיך קראַטיש דערגראַכן,
האַט אַדם דאָס לעבן באַהערשט אונטערוועגנס
ווי אים וואַלט גערופן די זון, וואָס געפאַנגען
אויף יענער זייט וועלט קען אַהער ניט דערלאַנגען.

אויף גלעזער-גאַס ניין, אין דער יידישער פעסטונג,
צעווישן דער גאַס און קאנאַל, אין דער נידער, —
האַט אַדם געפונען אַ וואַרעמע געסטונג
און ס'וויגן אים אַלע און קושן די גלידער,
ווי יעדערער וואַלט אים געבוירן. דער עיקר
איז ליפמאַן צעשוויבערט. נאָר זאָל מען ניט מיינען
ס'איז פשוט. ווייל יענער פון לאַנג איז ווי שיכור,
עס האָט אים פאַרווירבלט ויין קאַנטשאַפּט מיט קריינען.
ער קאַרמעט דאָס קינד און דערהויפּט איז ער גליקלעך,
ווען קריינע געטרױט אים צו וואַשן די וויקלעך.

און קריינע? ווי אויסטערליש האָט זיך עס קריינע
 געביטן! איר הויט, אַ צעקאַרבטע אין ליידן,
 אַצינד איז געוואָרן אַ שעמעוודיקריינע,
 באַזעלטיקט ביו גאַר פון אַמאָליקע פריידן;
 אַזוי ווי זי וואָלט דורך אַ בישוף געוואונען
 איר יוגנט. די האָר זענען בלויז איר אַ זכר,
 אז דאָ האָט די טויט־שרעק איר גראָקייט פאַרשפונען.
 אז דאָ האָט דער טויט־גאַט געפלאַקערט אַ בלייבער.
 גאַר דווקא דער שאַרפער קאַנטראַסט האָט נאָך מערער
 גערייזט און געמאַניעט איר וואוילן פאַרערער.

ס'איז קריינע אין אים אויך פאַרליבט, ווי בשעתו
 ביינאַכט ביי די אָפן־צעמיילערטע גריבער
 ווען זי האָט אין בענקשאַפט צו שטאַרבן אַ זאַמען,
 גערופן אַ פּרעמדן: „מייַן איינציקער, ליבער!“
 ס'האָט קריינען געדאַכט, אינעם גלאַזיקן פיבער
 אז ליפּמאַן איז דער, וועמען זי האָט גערופן
 אין שחיטה־באַגינען: „מייַן איינציקער, ליבער!“
 עס האָבן זיך איבערגעביטן די גופן!
 און שטענדיק ווען ליפּמאַן צו איר טוט גענענען —
 ווערט זי דורכן דאַקטער פאַרבונדן מיט יענעם.

און ליפמאן — ער קען נישט דערגרונטן דעם אמת.
ער גלייבט: ער איז יענער. עס צווינגט אים איר גלויבן.
ער גלייבט אויפן שמויבל, ער גלייבט אויפן רמז.
ווייל דווקא אזוי ווערט זיין ליבשאפט דערהויבן.
אי קען ער זיך אויף די געדאנקען פארלאזן,
געדענקען די נאכט לעבן אפגרוגט, די דאטע?
געוויס... ער האט קריינען געליבט אין די גראזן.
ס'איז ליפמאן — דעם יונגעלעס גליקלעכער טאטע.
בפרט נאך, די ענלעכקייט נישט א פארמסר:
דער דאקטער און אדם — ווי צוויי טראפנס וואסער.

און ליפמאן דערמאנט זיך. דער גייסט פון דערמאנדטן
לעבט ווייטער אין אים, ווי א קוסט וואס מע האט אים
אריבערגעפלאנצט אין אן אנדערן גארטן,
און בינען דיזעלביקע זייגן זיין אטעם.
עס האלטן אים קריינעס צוויי אויגן אין צוואנגען.
אפילו זיין הלום אנטפלעקט אים די וואך נישט.
אויך דארטן דורך זעלביקן נישוף געטאנען —
אין צווייטן פארוואנדלט. אליין איז ער גארניט,
א שאטן פון זיך. נאך אין פלאצומע פון שאטן
א צווייטער זכרון ציינד איז פארקנאטן!

און איבער זיי היידן, דעם פילינגן אדם,
און איבער דער ליבשאפט וואָס גלאַזט אין היינאָנטן —
די שפּין מיט איר גראַען אומזעאיקן טאָדעם
טרייבט ווייטער דאָס שפּינראָד פֿון מענטשלעכען טראַגטן.
די ליסטיקע שפּין איז דאָ אויטעט אַ שותף
צום וויגליד וואָס קריינע פּאַרווייט אַרום וויגל,
צום תּענוג דעם נייעם וואָס ריזלט אין בלוט-אויף,
צום לעבן וואָס קען ניט דערווען זיך אין שפיגל.
מסתם וועט איר קיניגרייך באלד זיך פאַרשפּרייטן
און אלעמען שמידן אין זיידענע קייטן.

טאבאָרן ציגיינער

טאבאָרן ציגיינער פון ליטע און פוילן,
איר בערדיקע מענער, שוואַרצערדיקע טעכטער, —
בערלין האָט אייך אַלעמען טייטן באַפוילן,
געקוילעט אַ וואַלד מיט געזאַנג און געלעכטער.
באַזאָנד מיט די יודן מע האָט אייך געשייטערט,
די ערד האָט געריסן פאַר ביידן איין קרויעה.
אַ רעגן פון אַש האָט די ביינער געלייטערט,
אַ רעגן פון אַש איבער מאַמע וויליע.
און אייערע וועגענער זומפיקן, פוילן,
טאבאָרן ציגיינער פון ליטע און פוילן.

ס'האָט פּוּשקין אַנטפּלעקט אייער פּראַכט, אייער וואַנדער.
זיין האַרץ האָט געפּייקלט אין אייער באַנדורע.
זי וועט דעם ציגיינערשן אומקום אָן אַנדער
באַזינגען מיט זעלביקער קלאַנגיקער גבורה?
דער נאַכטיגאַל סיידן, בלויז ער, דער מקוּנן
וואָס האָט אייך באַגלייט צו די שלאַנגענע ראָוועס.
פאַרבייגן זיך טונקל די ווערבּענע קרוינען
און זאָפּן אייך איין אין די גרינע מחשבות.
אַ, שטאַם, איבערהויפט פּון פּאַעפּן געשעצטער!
פּעטראַ איז געבליבן, קען זיין, אייער לעצטער.

U איז היינט ערשטער מאי. ניט קיין טרויערטאג, נייערט
באפלינגלעך גלויבן. מיט אים ווערט צוזאמען
דער יארטאג פון אויפשטאנד אין ווארשע געפייערט.
אן אפגלאנץ פון יענע געהייליקטע פלאמען
באשיינט די געקוילעטע לופט ווי א פאקל.
און דבורל, וואס איר איז באפאלן א הוסטן,
האט פאנעלעך רויטע געשפינט פון איר יאקל.
די פאנעלעך בעזלען אצינד אויף די ברוסטן.
און אויך ביים אייניגער פעטרא אונדזער שכן —
א פאנעלע בליט מיט א שטילן געהון.

נאָר דווקא באַהאַלטן? ס'איז יעדער אַ בעלן
די וועלט זאָל דערזען, אויף להבעים דעם שענדער.
קריכט עולם אַריין אין די שמאַלע קאַנאַלן,
מע טשלאַפעט אין פינצטערניש מיט די געזענדער
אין וואַסער, וואו מיז טוען שפילן טעאַטער.
ביז וואַנען די זון דורך אַ גראַטע באַווייט זיך, —
אַ ריזיקער פערל, אַ מילכשויניקימאַטער.
און דעמלט ביי דבורלען אַ פאַנעלע רייסט זיך
אַרויס פון די פינגער, און יאָגט אין די הייבן
אַהיו, וואו עס קען דער רוצח ניט גרייבן.

און פלוצים — אַ באַמבע־געהילך איז דערנאָנגען
אַהער אין געהיימשטאַט און תיבת אַ צווייטער.
פאַרמירמלטע פנימער שלינגען די קלאַנגען
אַזוי ווי ביים הערן משיחם טרומיטער.
מע נישטערט פאַרפראַפט אונטער איינציקער גראַטע
צו זען די זיגזאַגן פון רעטער, וואָס האַגלען.
מע קושט זיך שוין אָפן... מע פירט אַ דעבאַטע
צי ס'וועט נאָך געדויערן לאַנג אונדזער וואַגלען.
צי ווערן מיר אויסגעלייזט פריער צי שפעטער?
עס פאַכען מיט ווייסניקע טיכלעך די רעטער...

משיחם טרומייטער — פארשוואונדן. אין צונטער
דער הימל, ווי דאָרט וואָלטן מענטשן זיך שלאַכטן.
אַ שטערנדל ווינקט פון די וואַלקנס אַרונטער
נאָר ס'איז ניט כדאי וועגן שטערן צו טראַכטן.
פאַרנעסטן זיך ווידער אין האַרבעריק אלע
מיט אַדערן-בליקן געשפּאַנטע אין תּאוות.
מע שנאַפט אין די נעכטנס די גרויזיק-פּאַטאַלע,
דאָס גליק ווערט פאַרוואַנדלט אין שולד, אין התחייבות
אַנטקעגן די בערגלעך, אַנטקעגן די צאָלן,
פאַר וועלכע מע קען שוין מיט גאַרניט באַצאָלן.

— פֿ'האַב מורא פאַר איינס: פאַר דער נאַנטער ישועה,
זי פייניקט מיך! — טענהט דער בלינדער, געבוירן
דעם נאַקן צו דר'ערד ווי אַ פּלאַציקע דוהע.
פאַרשאַלטענע פרייהייט, קוק אָן מיינע אויגן:
אין איין אויג — מיט לאַמיקער ליאַלקע מיין טאַכטער,
אין צווייטן — מיין פרוי מיט די טרערן פאַרסממע!
מיין לעבן — איז לעבן אָן אייביק געיאַכטער
ביז וואַנען די פינצטערניש וועט אַ צעפּלאַממע
פאַרשלינגען מיין שפּיציק געביין ווי אַ מעסער.
נאָר אייך וועט זי אויסשפּייען, אייך די פאַרגעסער.

— פארגעסן? זאגט פאליע, זאל ווערן ביי יענעם
פארגעסן דער נאמען ווער ס'וועט ניט געדענקען
דעם תלין און רויון פארזייען אין גיהנום.
נאָר מער ווי געדענקען, — זאל יעדערער בענקען
צו ווערן א יידישער ציגל אין גרונטפעסט
פון אייגענער היים. — און פארוואָס ניט א ציגל
אין אייגענער וועלט, און ניט שליסן קיין בונד פעסט
מיט אנדערע? — ניט זיך דער דאָקטער א קליגל.
בין זיכער, וועט זיין אויף דער וועלט סאָציאַליזם
וועט אויכעט פארשווינדן דער אנט-יידיזם...

אין שטאַט וואו עס קלינגען מיצקעוויטשעס ווערטער

זיר הויט — א לבנה־שמראל וואלט זיך דערשראָקן —
באַליינט דעם געלעגער. נאָר שוואַרצער פון בלינדקייט
פאַרוואַרפן איז איבערן האַלדז אירע לאַקן.
דער שמייכל — צעבוֹיגן. אין הייַסער געשווינדקייט
באַוועגט זיך די ברוסט ווי אַ כוואַליע אין שטורעם.
דער דאָקטער בייַם ציילן איר פולס, און אַהינטער —
עס קאַרטשעט זיך פאַליע אין אירע יפּורים.
— איך האָב נאָך געוואַרנט דעם פאַריקן ווינטער —
זאָגט ליפּמאַן בלחש צו פאַליען, אז דבורל
איז קראַנק אויף די לונגען, איז קראַנק אויפן גורל.

— וואָס הייסט „נאָך דעם פאַריקן ווינטער געוואָרנט?“
 דו ביסט דאָך אַ דאַקטער! נעמט צוקן די פלייצע
 ביי פּאַליען און ס'פנים ווערט אַשויק-פאַרביאָרנט, —
 מיר מוזן אַזוי גרער געפינען אַן עצה!
 און ליפּמאַן פאַרטראַנט זיך: די עצה איז, ברודער,
 צו בייטן די לופט. אַז מיר זאָלן דאָס מיידל
 פון דאַנען אַרויסטראַגן שטיל, אַן גערודער,
 צו איינעם אין שטאַט, וואָס זאָל זיין אזוי איידל,
 בעהאַלטן די קליינע ביז נאָך דער מלחמה,
 ביזוואַנען דער פיינד וועט אַרײַן אין ארמה.

און פּאַליע צו דברלען גענענט אַ פאַרקלערטער:
 איז ווילנע שוין טאַקע אַ סדום אַן אַדיקים?
 די שטאַט וואו עס קלינגען מיצקעוויטשעס ווערטער?
 געשטאַלטן פירפויסקע פונקלען זיין בליק אים.
 נאָר באלד געמען אַנדערע אויפגיין צוזאַמק
 אַנשטאַט די פירפויסקע, גראָע געשטאַלטן —
 מאַטיקע פאַרוויגט אויף דער תליה, אַרצאמעק,
 פעטראַ, וואָס מיט פאַלק זאַלבעצענט וויל זיך האַלטן.
 עס מוז זיך אין ווילנע געפינען אַ פערטער!
 אין שטאַט וואו עס קלינגען מיצקעוויטשעס ווערטער...

איר האנט, אין געקלעם, נעמט זיך ציען פון זיינער.
 אלץ שטארקער דער הוסט, ווי א האגל אין בלעכן.
 עס פילט א פארזשאווערטע בוקס דער ציגיינער,
 אן אנדערע — קאפל. נאָר איר נעמט זיך ברעכן
 די ערד, ווי א הייטל פון אייז הודש ניסן.
 און פאליע פארוואנדלט ער איז אין א תפילה.
 און ליפמאן ער טענהט צו דבורלס געוויסן:
 — דיין שטאלץ וועט ניט ווערן געמינערט, חלילה,
 נאָר קראַנק ביסטו, מיידל, די לופט דיין פארפמער,
 מיר מוזן אין שטאַט דיר געפינען א קאמער.

דאָס מיידל נעמט וואַרפן דעם קאַפּ ווי א טרילער
 ווען מענטשן אים שטערן צו פיקן די קערנער.
 און פאליע: באַרואיק זיך, ליבונקע, שטילער.
 און דבורל: פאַרבלייבן אַטדאָ וויל איך גערנער,
 אבי — ניט אליין. און די שפין ווי א פאָבע
 זי שפינט איבער בידן דאָס זיידנס פון שווייגן,
 פאַרצירעוועט שאַטנס — דער נאַכטס גאַרדעראַכע.
 ביז פאליען די קראַנקע געראַט איבערצייגן.
 און דבורל שוין שמויטלט: געהאַרטיק זיין מוז איך,
 און פירט זיין טאָפּרינגע אלץ געענטער צו זיך.

די זומערנאכט — אדערדיקאערטלעך אין ווארעם,
אזוי ווי דער האלדז מיי א פערד. נאך סירענעס
אעשניידן דעם האלדז מיט א שארפן אליארעם.
זשאנדארמען אויף איטלעכן ראג, ווי היענעס.
פארבייגויער לויפן. די הימלישע רעטער
באקראנען די שטאט. ערגעץ פלאקערן שויבן.
צעווישן די לויפער — פעטרא אין א סוועטער.
נאך אים, דורך קופאליקע זיילן מיט שטויבן —
יאנט פאליע מיט דבורלען. עס דארף נאך די קראנקע
דערשוועבן צום טויער אויף קליין-פאאדויליאנקע.

און פאליע — ער הערט ניט אצינד ווי עס זשומעט
 דער הימל. איר הוסטן צעשניקערט די חושים.
 ער יאגט ווי א קרעציקע מאלפע דעם אומעט.
 עס ברענגען ווי שוינן אויף אים די מלבושים.
 איעדער איר הוסט אין א לאפעטע רויערד
 אויף זיינע ביו פלאצן-געשפאנטע פארלאנגען.
 און דבורל אין אייגענעם שאטן פארבויערט —
 זי וואקלט פארויס, ווי עס וואלט זי געפאנגען
 זיין ווילן. דער זונפארנאנג הינטער זיי ביידע —
 אברהם פירט יצחקן צו דער עקדה.

עס וואלקנט די נאכט. דער אליארעם שוין איבער.
 די לופט איז א ווייך-אומגעזעענער דאָרן.
 עס פירן צוויי מענער א מיידל אין פיבער
 צו מאַריאַ פערעצקא, וואָס האָט פאַרצויאָרן
 אַריינגעברענגט דבורלען אין קלויסטער אויף ראָסע.
 נאָר פלוצים לייכט עמעץ אַרײַן מיט אַ לעמפל:
 — פאַספּאַרטן! — פּעטראָ גיט אַ בלישמש ווי אַ קאַסע:
 — מיט גרויס פאַרגעניגן, אַ שײַן מיט אַ שטעמפל...
 נאָר ס'בלייבן אַן קלאַנגען ביים פּרעגער די ליפן,
 אַ בליץ פון אַ מעסער שניידט-דורך זיינע ריפן.

אריין אז פערעצקאן דער ערשטער איז פאליע.
 די קליאמקע — א יאזש, האט די פינגער געשטאָכן.
 „ניט אינגענעם“ טאָר דאָ ניט שפילן קיין ראליע.
 ווייל דבורל... אין איר איז געווענדט דער נאָחוץ!
 — גוטנאָונט! איך וויל איר זאלט העלפן א פרייליך,
 א יידישער, קראַנקער, — האָט פאליע שוין געסטער
 גערופן פון גומען די ווערטער ווי פילן.
 איר קענט זי, דערמאָנט זיך, געמאָנט פאר א „שוועסטער“.
 נאָר ווען ס'איז דער טייוול דעם קלויסטער באַפאלן, —
 אריין אין געהיימשטאָט, דאָס מיינט — די קאָנאלן.

— דעבאָראַ? וואו איז זי? — געווישן די ביימער,
 אין גאַרטן, זייט מוחל. און מאַריאַ: סאַרוואַסיזשע
 אין גאַרטן? א וויילע, ב'וועל געבן א חיים איר.
 נאָר ווער איז אנטקעגן דער פרעמדער? אַך, באַזשע!
 — פעטראַ, א באַגלייטער, א פריינד... — ווי א לעמל
 אין גראַז ליגט דאָס מיידל און אַטעמט די שטערן.
 זיי טוען ווי באַליאָם באַשפּרייזן איר דרעמל,
 עס גלימערט אין היץ איר באַטויאיקטער שטערן.
 און גריילעראַפלאַנען פון אלינקע סאַרטן
 אַזעענן דעם גראַזיקן הימל אין גאַרטן.

ס'איז מאריא סערעצקא שוין איבער די פעריאק,
 א פוילישע טאגטער א שטאלטנע אי גרעפיש.
 און מיטן געוויסן דורנוים אפנהערציק,
 מאר יידן — זי שטעלט אין סכנה איר נפש.
 א קראנקייט מסתמא: האט ד ו ק א ליב יידן,
 טעהאלט זיי, באזארגט מיט געפעלאשטע פאספארטן.
 מע האט זי אין תמיסה געטאן שוין פארשמידן,
 א נס האט געראטעוועט מאריאן פון דארטן.
 זאל יעדער געדענקען איר נאמען, די פריינדשאפט,
 אין שרעקלעכן דור פון משונענער פיינדשאפט.

א ווינקל טארהוילן פון אויג אויף א סאלקע,
 ס'האט מאריא שוין דבורלען געוואשן, געבארן,
 געלייגט אין א בעט ווי א קראנקע בתימלכה.
 אנטקעגן דעם וויבערן בעט, אויף א לאדן —
 קאטאיושקא אין פולן גאלאפ, מיט א קרומער
 אלטפוילישער שווערר. און דערביי — טולישאנען.
 דאס האט אייגנהעטיק געבראכט זיי דער זומער
 פאר דבורלען מיט ריח און קלאנג — ניט פון דאנען,
 כדי ס'זאל ניט זיין אזוי אומעטיק, טמאריק.
 און ס'טוילט אין געשפרינקלטן ליכט א קאנצאריק.

ד' ערשוואומען אהיים דורך א הילצערנעם אלמן
קאנאל, וואס בארינגלט אין דר'ערד די קאטעדרע,
באפאנגערט מיט מיין און מיט שימל פארנאלטן,
דערווארט האט דאָ פאליען א נייע מין סדרה —
פון קריינען. מע האט ניט געהערט נאך אזויטיל...
זי האט זיך פארקערט אין א וועלפונגע ממש
און וואיעט: הלמאי לאוסטו איבער אן עופל
און ראטעוועסט דבורלען? ס'איז מיאום און כאמיש!
געוואלדישע, אויף וועמען איך האט זיך פארלאזן!
קום אדמל, קום, לאמיר אלעמען לאזן.

ס'האט פאליע פארשעמט זיך אנטקעגן איגינער:
— געווען איז די עצה דאך ליפמאנעם, צו בויען
פאר דבורלעך די לופט! איז אויך ליפמאן א טענה'ר,
אז אדם איז בילכער? וואס זאל עס באטייטן?
נאר אויב דו ביסט מסכים, — רייד קלארע דיבורים
און היינטיקע נאכט וועל איך אדמלען אייליק
אזעקטראגן ערגעץ — ביז איבערן שטורעם.
טא מאך ניט אומזיסט דיינע ליפן זיך הייליק,
דערווייל — אט איז מילך פארן זונדל צו נאשן.
אריינגעבראכט זיבן פארזיגלטע פלאשן.

צערודערט איז ליפמאן: — זיי מוחל די ווערטער.
דו ווייסט דאך, ס'איז קריינע באהערשט פון שגעון,
אז אנדזער געהיימשיטאט, אז אל אירע ערטער,
געמאכט איז פון גלאז פון א דורכזעאיקיבלאזען
און אויבן דער שונא, — ער זעט דורך די גרונטן
דאס קינד. ס'איז אן איינרייד אזא ביי דער אשה.
פיל בעסער אז אדם זאל בלייבן דא אונטן
וואו ער איז געבוירן. די פלוצימדיק-פרישע
צעזומערטע לופט קען הלילה אים שאטן.
און דא איז אים היימיש ביי מאמען און טאטן.

ביי אייער באמפרייאונג וועט קיינער ניט שאַלן
אין רויטן טרומייט עלעהיי אויף אַ פעודה.
עס וועלן אייך ציען צוריק די קאַנאַלן
אַזוי ווי דעם הונט זיין פאַרשאַלטענע בורע.
מקנא זיין וועט איר די חורבות און בעמלען.
אַ פונק נאָך באהאַלטן צעווישן די ציגל.
איר וועט אייער פרעמדקייט ניט קענען פאַרפשמלען.
אַ שלאַנג וועט אייך זיין פון דער קינדשאַפט דאָס וויגל.
און בלוז דורך די לעכער פון שולן און קלויזן
וועט גאָט זיך פאַר אייך אין די הימלען אַנטבלויזן.

א כוס פון צעמישונג וועט זיין אייער זומער,
ווייל נאָכהענגען וועלן די נעכטנס ווי קייטן.
ביי יעטוועדער חתונה וועט זייער קומער
דאָס יונגע פּאַרפּאַלק צו דער חופּה באַגלייטן.
בלויז איך, וואָס אליין פּייניקראַזיס מיין גאָלד,
וועל שמייכלען און קושן די מיז אויפן זוהר. —
אַזוי האָט דער פּרוש מיט אויגן מיט דולע
געברומט אין זיין איבערגעפלאַקערטן טרויער,
ווען ס'האַט שוין דערגרייכט דורך צעריכענע גראַטן
דער דומפיקער אָפּהילך פון ווייטע האַרמאַטן.

א שיפעלע גרויס ווי א שוואַלב איז געשוואומען
אין רעגן־קאנאל מיט פאפירענעם זעגל.
געבראכט א געשרימטס מיט א ריח פון בלומען,
באמינקלט פון שמערנדלעך דריי ווי א סגל.
מיט אומגעדולד האט שוין געווארט ביי דעם האפן
דער ליכטיקער האר פון דער נאנטס מעטראָפאָליע,
און דורך אַ בינאָקל געהאלטן אין גאָסן
אין שטראָמיקן גאַרנישט. ביז ענדלעך האָט פאָליע
דערוואַרט זיך. געלייענט ביים גלאַנץ פון די שטראָמען
די אותיות באַהויבט מיט איר טייערן נאָמען.

וואָס איז האָט דאָס מיידל געשריבן באַזונדער
 וועט בלייבן אַ סוד פאַר דער דאָזיקער בראַניק.
 נאָר איינעם פאַר אלעמען. וואָס איז דער וואונדער?
 אַ בריוו איז פאַראַן, וואָס מען שלינגט אים ווי האַניק.
 עס לוינט זיך אים איבערצושרייבן אינגאַנצן:
 — אַ גרום דער געהיימשאַט, אַ גרום אירע וואוינער,
 וואָס בענקען נאָך זון ווי פאַרשלאָסענע פלאַנצן.
 זייט וויסן, די שטאָט איז באַלעגערט, דער „ברוינער“
 פאַרמעסט זיך אומויסט, האָט געמאַלדן דער ראַדיאָ.
 ער וועט נאָך מקנא זיין אונדזער חרדיאָ.

פאַר מיר, מיינע טייערע, זאָלט איר ניט דאָנהן.
 מיך וועט ניט פאַרשלינגען אַצינד קיין געוועסער.
 אַ באַרנבוים אַטעמט צו מיר זיינע צווייגן
 און אויב מען קען זאָגן, איז ער מיין פראַפעסער.
 צוריק מיינע הענט פאַרמלהמהריק־שטויבע,
 מיין ווילן צו לעבן — פאַרעקשנטער, פעסטער.
 איך לעב מיטן האַפן צו קומען קיין חיפה,
 נאָר וועט מיך דערקענען מיין איינציקע שוועסטער?
 איך בין דאָך געבליבן בלויז איינע פון צענען!
 קיין שאלה ניט, זי וועט שוין מוזן דערקענען.

ס'איז טאקע ניט פאסיק אז טראגן א צילם
און קלערן פון חיפה. זייט מוחל. מיר טאגן
כסדר ניט בלייבן אכלים, אכלים,
נאָר אַניאָגן מוזן מיר בעסערע יאָרן,
ווי יעדער פון אונדז האָט געבענקט, זיך געוואונטשן.
א גרום איך פון מאַריאַ, די רעטערין מיינע,
מיר שיקן איך ביידע די זוניקסטע וואונטשן.
און נאַכאַמאַל, טייערע, האָט ניט קיין טענה
וואָס איך בין באַזונדער אין אַנהייב גאולה.
דאָס שרייבט אייער דבורל. דעם זיבעטן יולי.

די האט פאליע געזוכט מיט זיין קליינעם בינאקל
א סימן פון אויסלייז, דורך גראמע וואו ס'רעגנט
מיט זונטארגאנג. ערגעץ ביים אנהייב אנטאקאל
די ערשטע סאוויעטישע טאנקען באגעגנט.
עס שפאלטן פונאנדער די שטאלענע טאנקען
די לופט-עשאפטאן, ווי לעביקע וועזנס.
צעעפנטע קלימפעריימיט די געדאנקען.
עס וויינט אבער הינטערן קלאנג דאס געוועזנס
אזוי ווי אין וואלדיקן שטורעם א פירל.
נאָר ווער-זשע וועט הערן אין שטורעם איר לידל?

פון גראטע אויף שלאסנאט, ביי דאמיניקאנער,
ווי פראַנס פון פלעשער אליין אומגעריכטע, —
עס האָבן געגעבן אַ שפּרונג פאַרמיזאָנער,
געזומען פאַרקרייזן אין ווענט די געשיכטע
מיט קויל-היראַגליטן. דערשפּרונגען צום קלויסטער,
און פריילעך באַשאַסן דעם טורעם וואו ס'האַבן
פאַרבאַריקאַדירט זיך אין שלאַכט אין צעברויזטער
פאַרביסענע דייטשן ווי שטאַלענע ראַבן.
פעטראַ האָט געזונגען, דערמוטיקט די שלאַכטלייט,
באַפליגלט מיט וואַלדיקע הימנען די נאַכטלייט.

פאַרקלעמט אין באַלעגערונג זענען זיי ענדלעך,
די נעכטיקע העלדן, געקראַבן פון מויער
מיט אַנגסטיק-פאַרהויבענע שמאַטיקע פענדלעך.
די צייט האָט זיך איבערגעשפּיגלט קאַפּויער.
נאָר קאַפלען — ביים גלאַק פונעם קלויסטער, אַנטקעגן
דעם שלאַסנבאַרג — האָט גראַד אין די זעלביקע רגעס
געטראַסן אַ קויל, און זיין גוף איז געלעגן
מיט האַנט אויסגעצויגן צו נאָענטע ברעגעס...
די נאַכט האָט געוויינט ווי אַ נאַכטיגאַל. ס'האַט אים
אַ שטילקייט-מאַכע פאַרזיגלט דעם אַטעם.

די רוטע ארמיי ווי א לאזע האט ברעניק
אזעקגעשטרעמט ווייטער אויף קאוונע און שאוול,
און דא איז געבליבן אין שטאט ווידערשפעניק
א שווארצער, א דינער געצויגענער באוול.
א באוול א שווארצער ביים טרינקען פון לאדיש,
ביים אוימשניידן טרויט, ביים באגעגענען יידן.
פון יעדער געזאנג האט גערודלט א קדיש,
געשראקן די פרייהייט, דעם בלומרשמן פרידן.
און ס'איז ניט געווען אזא שער צו געשערן
דעם באוול, וואס האט זיך געצויגן דורך טרערן.

כאָמטש מיר האָבן צוגעשמומט אלע, זיך פרעפן
 צוזאמען ביי דבורלען אויף קליין־פּאַהוליאַנקע,
 ווי נאָר ס'וועט זיך טאָן די געהיימשיטאָט אָן עפּן,
 צו פּרינקען לחיים פאַר „דבורל די קראַנקע“ —
 פּונדעסטוועגן האָט מען פאַרגעסן דעם צושטום.
 דער מענטש האָט געצערטלט ביים האַרצן זיין רגע
 און זי ווי אַ פּיאַצוקע האָט דאָרשטיק געקושט אים,
 געזויגן דעם ערגעץ באַהאַלמענעם עגאָ.
 אָן ווערטער — געזויגן, געזויגן, געזויגן,
 געמאַניעט, גענאַרט, מיט אַ פאַרבליקן בויגן.

צוויי ווי דער נעכטן וואָלט זיין בלויז אַ פּילם —
 געלאָפּן איז ליפּמאָן צו זיך אין דער דירה,
 ניט בענטשן קיין גומל, ניט זאָגן קיין תּהילים,
 נאָר אויפּגראַבן בליים אין גרונט־פעסטן אירע.
 אויף מאַרגן אַ וויוועסקע איז שוין געהאַנגען
 ביי אים אויפּן שטודל, געזאָגט ווען דער דאָקטער
 איז גרייטוויליק זיין קליענטור צו אַנטפּאַנגען.
 באַדאַרף ער נאָך מער, ווען אַ זויבער־געצוואַנגטער
 עס פּלאַפּלט גן־ערנדיק אַדמל: טאַטע?
 בלויז קריינע איז אלץ נאָך פאַרגלאָזיקט לעתיעתה.

דער בלינדער — א וואַרצל אנטפלעקט דורך אַ שטורעם,
 האָט איינער אליין איבער געסלעך געהונקען.
 געפלאַצט האָט זיין בלינדקייט. אין פינצטערן פורעם
 אריין איז אַ רעגן פון זעאיקע פונקען!
 די ראיה, זי האָט זיינע בעלמיקע הייטלעך
 פאריאָגט ווי אַ וואַלקן. ער וואַלט זיך געשוואוירן:
 נאָך קיינמאָל זיין תהום ניט געזען אזוי דייטלעך
 ווי איצטער, ווען ס'האָט זיך זיין בלינדקייט פארלוירן,
 ווען בלויז די פאַרגאַנגענע וואָר איז פאַראַניק.
 און ער האָט געגריושעט דאָס האַלץ פון זיין גאַניק.

נקמה-באַווויפּט, ווי אין קרעטשמע מיט בראַנסן,
 האָט ערגעץ געלאַטכנט אַ פערדל אַ ווייסן
 פעטראַ, זיך געלאָזן אין בלענד פון די קאַמפן
 צו זוכן ציגיינער אין ליטע און רייסן.
 און ווען ער האָט קיינעם אין וואַלד ניט באַגעגנט, —
 באַשפּיגן די שטערן, געשאַלטן די גראַזן,
 צעבראַכן די בייטש אויף דער ווערבענער געגנט
 און גיך ווי אַ פּייל זיך קיין רוסלאַנד געלאָזן.
 ווייל ס'האָט אים דערציילט אויפן וועג אַ וואַנדראַוויניק:
 — אין לענינגראַד לעבט אַ ציגאַן אַ פאַלקאָוויק.

אזוי האָט גערעדט אז דעם יינגל טאַמאַרע
 ווען ער האָט געענדיקט זיין משהן דערקנעמן:
 קוב, לאַמיר אַוועקגיין, די שטאָט איז אַ כמאַרע,
 די ערד איז פאַרפול מיט גערויש פון סקעלעמן.
 קוב, לאַמיר אַוועק אין דער ווייטער אויסטראַליע,
 אזוי ס'זאל דאָס פנים אין שפיגל ניט שרעקן,
 קיין שטוב זאל ניט איינשלינגען אנדז ווי אַ בוזאַליע.
 האָט יוליק אָן ווערטער גענומען אַ שטעקן,
 באַמאַנד מיט דער מאַמען אַוועק איבער קברים.
 מיט משהן דעם אויסלייזער — אונטערן אַרעם.

ווען ס'האַבן אין שטאָט נאָך געברומט די סנאַריאָדן —
 געלאָפן דער דיכטער איז אונטער געשפליטער
 אין אַשיקן געטאָ. געזוכט די כתב־ידן,
 באַגראָבן ביי שייטערשן אַפּגלאַנין אין ציטער.
 און דאַרטן, וואו דערנער פאַרשטעלן זיין מאַמען, —
 ביי איינציקער וואַנט, ווי דעם כותל־מערב'ס,
 געפונען זיין בינטל דערשראָקענע גראַמען,
 ביינאַנט זיי געלייענט דעם גאַט פון די אַבות,
 נאָר גאַט האָט געמיינט ס'איז ניט מער ווי אַ מעשה,
 געקנייטשט פון דער הייך מיט די שטערן די ווייסע.

בלויז איינער, דער פרוש, איז ווייטער געשוואומען
אנטקעגן דעם שטרעם אין קאנאל, מיטן זוהר.
געפרעגט ביי די מייז ווען משיח וועט קומען
צו ספירה צו לעצטער א פראל טאָן דעם טויער.
אויף זילבערנע טרעפלעך פאזאליע געשטיגן,
כדי דורך א גראטע צו זען די סימנים.
צו הערן א ניגון, געבורט פון א ניגון —
ביז איבער דעם זקנס גע'כתר'טן פנים,
וואָס דאוונט אין דר'ערד מיט מלאכים בעיבור —
אויף יענער זייט גראטע א טאנק איז אריבער.

„איד שטאַרב... לאַז געריסן מיין שוועסטער אין חיפה“

ר'י אונטן די ערד וואָלט אַענאַנגען, איז סאַליע
געלאָסן או דבורלען, אין קאַפּ האָט געקלונגען :
דעם אמת אַנטפלעקן — איך וואָל ניט, איך וואָל יע?
און האָט פאַרן מיידלס געלאַטעטע לונגען
געטראָגן זיין אַטעם. און גלייך ווי פון קינד-
שטיין פונקען פון גומען אַרויסגעהאַקט ווערטער
אז ברענגען דעם מיידל די זומער-פרייה. ביזל
אין זונפאַרגאַנג-שלייער דערווען זיין באַשערטער.
דערווען — ניט דערקענט. סאַרע מעטאַמאָרפּאָזע!
איר פנים איז געל ווי אין האַרבסט אַ בעריאָזע.

צוקאָפּנים — פאַרשטייגלט דער זעלבער קאנצאָריק
(די פרוישאַטט פאַר אים איז אַ בלענדעניש, לינג),
ער היפּערט ווי זיין וואָלט דער באָדן אים זשאָריק
און דזשאָבעט דורך דרעטלעך זיין אייגענעם ניגון.
און דבורל — דאָס זעלבע. אויך זי אַ פאַרשפּאַרטע
ווי פּרוער אין אייזערנער צעל פון באַצילן.
ס'באַוועגן קויםקוים זיך די פינגער די צאַרטע
אויף זונען-קלאַווישן. זיי רעגענען, שפּילן.
ניו פּאַליע באַרירט די שפיצפּינגער מיט קושן
און דעמלט אַנטצאַפּלען די מיידלשע חושים.

— דערשראָקן? דערקענסט ניט אַן אלטן באַקאַנטן?
אַ גרום פון די פאַרביקע בליאָונגען, שלום!
צעעפּנט זי מער די באַטרערטע בריליאַנטן:
— אַרויסגעשוועבט האַסטו מיר אַקערשט פון חלום...
אַצינד וועל איך שפּילן פאַר דיר די סימפּאָניע
פון מיין אין געהיימשטאַט. געדענקסט? כ'האַב די נאַטן
געהאַט אין די ציינער. קען זיין די האַרמאָניע,
אַטדאָ אויף דער פּרוי, וועט מיר מינער געראַטן.
נאָר מעג איך די קלאַנגען אין מיר דען פאַרצאַמען?
געשווינד צו דער פּיאַנע, איך זאָל ניט פאַרוואַמען.

— בארואיק זיך, דבורל, וועסט זיין מיך מחנה
א צווייטן מאל. בעסער דערצייל ווי עס גייט דיר.
נאָר זי א באַגייסטערטע שוועבט צו דער פּיאַנע.
עס פּלאַקערט דאָס טונקעלע זיידענע קלייד איר
אין שקיעה. און אויסטערליש-הויך נעמט זי וואַקסן —
א וואַקס-ליכט מיט קרעפּ אין אַ טונקעלן היכל.
די ליכט איז געבויגן, עס טריפּן די וואַקסן.
און אַט ביי דער פּיאַנע עס צויבערט איר שמייכל:
דעם צלם — אַ ריס פונעם האַלדז, און עס גייען
די פינגער באַהערשן דער פּיאַנעס אַרמייען.

עס טרינקט זיך אין פּיאַנעס פּאַלירטן געשפיגל
אלץ טונקעלער-טיפּער דאָס געל פון איר פנים.
נאָר ס'עפנט דער האַר פון די קלאַנגען אַ רינגל, —
די מיידלשע פינגער צעווינגן זיין טראַן אים.
זיי צוויטשערן, טרערענען, לאַכן פאַרפּייניקט,
זיי תּחית-המתּימען איינער אליוּן זיך.
מע הערט ווי אַ שטראַם צו אַ שטראַמעלע תּענוגט:
— צאָף-צאָף, צאָף-צאָף... און ס'דערטראַגט אַ געווייזן זיך
פון אַלדאָס פאַראַנענע, אַלדאָס ניטאַע,
אין פענצטער — אַ באַרנבוים קניט אין הכּנעה.

אין אָפּגרוּנט פון פּיאַנע, וואו ס'דרייען זיך, מיטן
 לבנה'שע פּערל מיט הייסע רובינען —
 דערהערט זיך אַ קרעכץ, און די מחנה קלאַווישן
 ווי טויבן דערשראָקענע פליען אָן זינען.
 און איידער די טויבן-קלאַווישן באַווייזן
 נאָך אויפהאַלטן, נאָפּן דעם מיידל-גוף, — ליגט ער
 אויף דר'ערד שוין טאַרלאָשו, אין אייביקן פּרויזיוו,
 פון פּורפּלנעם שטראָם אויסן מויל אַ באַזיגטער.
 די ליפּן זיי צוקן בלוז גליווערדיק-שטייפּע:
 — איך שטאַרב... לאַז געריסן מיין שוועסטער אין היסט.

*

פאַרוואָרפן די שיד אויפן אַקסל, איז פּאַליע
 צוועק מיטן גרום איבער פעלדער פּאַנאַרער.
 געוואָרגלט אין מענטשן דאָרט רוישט אַ טאַפּפּאַליע
 אין זון-פּאַוועטינע. און ער איז אַ שטאַרער
 גענאַנגען גענאַנגען וואו ס'וויגן זיך, באַמבלען
 די בלעטער ווי הענטלעך. פון גראַז, אין געהוידע, —
 אַ פּלאַמיקער פּראַנדז פון אַ שאַל ווי אַ מאַנבלום.
 און פּאַליע ער ברומט אין די גריבער אַזוי דאָ:
 — איך בין זיך געקומען געזעגענע, בעטן,
 איר זאַלט מיך דערמוטיקן, ברידער סקעלעמן!

אויב ערגען פארצן איז אַ לעבעדיק וואַסער
וואָס זאָל אייך אַנטדאַרשטן, — איך גיי עס געפינען.
אַניט — ב'וועל אליין זיך פאַרוואַנדלען אין וואַסער,
אין אייערע דאַרשטיקע בויילער צעריינען,
איר זאָלט ניט פאַרגיין מיטן ווינט ווי אַ פּלעווע,
די אייניקלעך זאָלן בויט אייך זיך ניט שעמען.
אַזא איז ביי אַימלעכן יורש די טבע:
פאַרדעקן מיט שטיינער געקוילעטע נעמען.
און ווי עס האָט פּאָליע גערערט צו די קדושים —
פון קראַפּטעווע-גראַפּן דערגייט אַ גערויש אים:

— גיי, פּאָליע, בשלום און זיי דער שליח
פון אלע געשמידטע אין ערדישע קייטן.
באַגעגענען וועסטו דעם מלך משיח, —
אַהער צו דעם אָפּגורנט אים זאָלסטו באַגלייטן.
פיל אָן זיך אַ זעקעלע שטויב, זיי מקיים
די בענקשאַפט פון גאָר דעם פאַרשניטענעם זאַמען.
און טו עס צעשפּרייטן אין ירושלים,
נדי עס זאָל דאַרטן צעבליען זיך. אָמון.
און פּאָליע ער אַטעמט די טונקעלע שטימען,
פאַרקריצט אויסן טאַוול פון האַרץ זייער סיבון.

און פאליע מיט זעקעלע ערד אינעם גארטל
 איז איבערגעקראָנן דעם דראַטענעם פלאַנקן,
 געגאנגען צוריק דורכן יידישן קוואַרטל,
 צריין אין געהיימשטאַט, וואו גליווערדיק צאנקען
 פארבלאָנדרזשעטע נעכטנס. אין קעלער דעם ליבן,
 וואו ס'בערגלט זיין מאמע און גדליה דער טרוימער —
 געזען ווי פון אלעמען איז דאָ געבליבן
 די לאַביקע שפּין, ווי אַן איינציקער שומר.
 די שפּין קען אים אָבער שוין מער ניט פאַרשפּינען,
 און ער איז אַוועק זיך אַליין צו געפינען.

געענדיקט? איז בכלל פאראן אן ענד?
האָט עמעץ אויסגעפונען דעם פלאַנעט, וואָס
מע רופט אַ טרער? האָט עמעץ אים דערקענט
און זיינע שטראַלן איינגעזויגן עטוואָס?
געגליכן צו אַ יעגער, וואָס ביינאַכט
אַריינגעפאַלן איז ביי זיך אין פאַנג־נעץ, —
געבונדן בין איך אין דער ווילדער פראַכט
פון מיין פאַרשפרייטער אייגענער געזאַנג־נעץ.
און מעג איך וואַגלען, קושן זיך ביים ים, —
כיוועל סייזוי אינדעראמתן דאָ הויזן,
איך פיל אין „שיינקייט“ מערער גיט קיין טעם,
אַ בלאַטע איז מיר היימישער פון רויזן.
גיטאַ קיין צווייטע וואַריקייט ווי די,
וואָס קוואַלט אין מיינע אַדערדיקע סטראַפן.

זי ברענגט דעם שם המפורש אין מיין קני,
 איך זאל דערשוועבן דאָרט וואו ס'איז דערלאָפן
 דער אייביק־נעכטן. און אַצינד ביי אייך,
 געשטאַלטן וואַרעמע, איך בעט מחילה,
 פאַר יעדער ניט געראַטענעם פאַרגלייך,
 פאַר אַלע גראַמען גרילציקע צי שטילע;
 פאַר דבורלס גסיסה אין מוזיק, וואָס מאַנט
 אַ תיקון אין די שורות. און ביים בלינדן
 וואָס אַלע שטערן פונעם האַריזאָנט
 זיי קענען זיין פאַרפינצטערטקייט ניט צינדן.
 איך בעט פאַרגעבונג אויכעט ביי דער ציג, —
 כ'האַב אפשר טאַקע ניט באַדאַרפט זי קוילען.
 זיי מוחל, גדליה, אַדמל אין וויג,
 דו פאַרמעטענער פרוש, גאַרער עולם.
 וואו ביסטו פאַליע? ס'קלאַפט אין מיר דיין ברוסט
 אויף נאָך מלחמה־וועגן נע־ונדע.
 כ'האַב ניט געזונגען סתם. איך האָב געמוזט
 אַרויסוואַיען פון זיך די קאַנאַליאַדע!

די קאפיטלען פון דער פאָעמע

94	דער לאַטיינישער נאָמען —	5	פאַרליד — זייט
97	די שלאַכט אין קאַנאַל —	7	אַ פּאַלק זאַלבעצענט
102	אויף גלעזער־גאַס ניין —	12	די קאַנאַלן —
106	די בלאַטע־געשטאַלט —	19	דאָס הויז אויף דער ווינגרי —
109	געהערנערטער משה —	24	דער לעצטער עפל —
111	פעטראַ דער ציגיינער —	29	קידוש־לבנה —
114	מה נשתנה —	36	די קבורה —
118	פאַרושאַווערטע ביקסן —	38	פון וואָנען קומט דבורל? —
120	פאַרבלענדעניש —	41	די סימפּאָניע פון מייז —
125	טאַבאַרן ציגיינער —	45	נאָכן מבול —
127	אַפּגלאַנץ פון וואַרשע —	49	ציאָן־קאָלי —
	אין שטאַט וואו עס קלינגען	53	דער פרוש אויפן שולהויף —
131	מיצקעוויטשעס ווערטער —	59	ווי גליאַקער היישעריק —
	134 — Marja Fedeeka	63	דער מאָרד —
	138 — זיבן פלאַשן	68	באַפּליגלטער פּולווער —
	140 — דער פרוש וואַכט־אויף	71	דערבאַרעמדיקער שניי —
	142 — אַ שיפעלע גרויס ווי אַ שוואַלב —	75	צוריק פון לווייה —
	145 — ערשטע טאַנקען	77	קאַפל דער שמידער —
	147 — נאָך דער באַפרייאונג	79	פאַרביטן אַ גאַט —
	„איך שטאַרב... לאַז געריסן מײן	84	„די נייע אייראַפּע“ —
	שוועסטער אין חיפה“ —	87	אין נאָמען פון וואַלד —
	159 — נאַכליד	90	מזל־טוב —